

Licejska knjižnica

Štampa plačana v gotovini.

Tina

TABOR

(NARODNI LIST)

Posam. štev. Din 1.—, četrtkova in sobotna številka Din 2.— :-

"TABOR" izhaja vsak dan, razven nedelj in praznikov, ob 18. uri z dodatkom naslednjega dne. Stane mesečno po pošti D 18.—, za izmenjavo D 20.—, dostavljen na dom Din 19.—, na izkaznice Din 18.—.

"NARODNI LIST" (četrtkova štev. "Tabor") se naroča kot tednik in stane mesečno 3 Din, četrtletno 8 Din, polletno 16 Din, celoletno 32.— Din.

Naročnina se plačuje vnaprej.

Posam. štev. Din 1.—, četrtkova in sobotna številka Din 2.— :-

UREDNIŠTVO "Tabora" in "Narodnega lista" je v Mariboru, Jurčičeva ulica 4, I. nadstropje. — Telefon interurb. št. 276. — Rokopisi se ne vračajo.

UPRAVA je v Jurčičevi ul. št. 4, prilije deano. — Telefon št. 24. SHS pošto-tele. računa za "Tabor" 11.737, za "Narodni list" 12.853.

Na naročila brez denarja ne ozirajo. Inzeratne cene po dogovoru.

Naslov:

Maribor, nedelja 20. aprila 1924.

Leto: V. (III). — Štev: 92 (16).

Razplet krize po pravoslavnih praznikih.

Kralj želi pomirjenje duhov.

BEograd, 19. aprila. Iz dobro informiranih političnih krogov se izve, da se povrne kralj v Beograd šele v sredo ali četrtek. Kralj želi, da se duhovi najprej pomirijo in bo šele potem začel s

ponovno konzultacijo strankarskih šefov. Radi tega se konzultiranje najbrže še ne bo pričelo prihodnji teden, ampak šele po pravoslavni Veliki noči.

Pogajanja z Romunijo.

Pravna in trgovska vprašanja. — Meša na komisija radi Madoša in Pardanja.

BEograd, 19. aprila. Za pogajanja, ki se prično dne 23. tm. v Beogradu med našo kraljevino in Rumunijo o raznih pravnih in trgovskih vprašanjih, je za predsednika naše delegacije bil v večerajšnji seji ministrskega sveta imenovan bivši minister pravde dr. N. Perić.

BEograd, 19. aprila. Kakor izve-

mo, se je med našo in rumunsko vlado glede protesta v Bukarešti radi plemenitve Madoša in Pardanja povodom evakuacije dosegel sporazum v tem smislu, da se imenuje za rešitev spora mešana komisija, ki naj dožene škodo, napravljeno povodom evakuacije s strani rumunskih oblasti.

DAVIDOVIČEV STAB V ZAGREBU.

BEograd, 19. aprila. Včeraj je bil določen program in izbrane osebe, ki bodo šle na zborovanje Davidovičeve skupine v Zagreb. Udeležili se bodo Davidović, Šumenković, Dukanae in Gjoka Popović, verjetno tudi Marinković ter še nekaj članov akcijskega odbora. Govori se, da gredo v Zagreb tudi dr. Kummandl, Rista Jojić in Sečurov. V nedeljo in ponedeljek so velika zborovanja v Novem Sadu in Pančevu.

STANJE VODA V DRŽAVI.

BEograd, 19. aprila. Glasom zadnjega poročila, ki ga je izdala komisija za stanje voda, je situacija sledeča: Donava narasla na črti od Dunaja do Komorna. Od Budimpešte do Smederova pa voda upada, dočim se pri Oršavi spet dviga. Drava raste pri Mariboru in upada pri Doljem Miholen in Ostjeki. Sava raste pri Zagrebu in pada od Zagreba do Beograda. V Beogradu je včeraj padla za 4 cm. Tisa pada v vsem svojem toku. Od manjših rek je narasla samo Kolpa in sicer kar za 170 cm. Una,

Vrba in Bosna so tudi narasle, a ne baš znatno, dočim sta Drina in Morava upadli. Zaduje deževje ne bo imelo na stanje vodnih tokov močnejšega vpliva, ker je le prehodnega značaja.

Bolgarska koroza za poplavljenе kraje.

BEograd, 19. apr. Na večerajšnji seji min. sveta, ki je trajala od 6. do 8. ure zvečer, so bile v razpravi razne tekoče zadeve. Finančni minister je sporočil, da sta iz Bolgarije dospela na račun reparacije dva parnika koroze. V celoti je poslala Bolgarija 480 vagonov koroze, 300 vagonov dobe oni kmetovalci, ki goje tobak in sicer na račun prihodnje tobačne žetve. Drugi del pa se bo odpremil v one kraje, ki so prizadeti vsled povodnj. Glede slednjih se je ministrski svet posvetoval še posebej in dovolil za prvo silo poldrugi milijon dinarjev kredita. Ko bo škoda natančneje precenjena, bo vlada votirala še nadaljne kredite. V prihodnjih dneh bo tudi rešeno vprašanje draginskih doklad vpokojencem in duhovnikom.

Videti je tudi že, da je drugi ustavni činitelj v naši državi tako trden, da se ne pokorava samo konvencionalnim političnim metodam parlamentarizma, ampak računa s tem, da za mlade narode ne zadostuje naglica v političnih odločitvah, ampak prej temeljit pretes položaja. Res je, da bi ne bilo nič strašnega, če bi videli, da so režimovci oni, ki so režim doslej gradili kot najostrejši opozicijonaleci. Vendar ne bode škodilo, če se opozicija, ko je postala pozitivnejša, v ti smeri tudi nekaj časa v vlogi opozicije uveljavlja, predno presedla temeljito. Ni res, da si želimo volitve. Res, da bi bile mučne za one, ki so zmagali in niso pokazali uspehov, vendar je narod hvalečen, če ima nekaj časa mir pred skrinjicami. Vsekako je doba zadnjih tednov v duševnem življenju našega naroda zelo pomembna in le iz tega stališča, ne iz stališča konjunktura za politično moč, jo vsi frezni patrijotje tudi presoja. Po mojem mnenju predstavlja znaten korak naprej v konsolidaciji naroda in države.

VESELO ALELUJO
vsem naročnikom, dopisnikom in prijateljem "Tabora" želim.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA.

Dr. V. Kukovec:

Moje misli o velikonočni krizi.

Če me je uredništvo povabilo, da ob veliki noči prispevam, ne more od mene pričakovati, da pišem kot znanstvenik, kar niti nisem, ampak kot večjemu, da nemerodajno povem svoje misli, kaj pomeni sedanja kriza v vladi naše države. In le akademsko želim v tem smislu razpravljati, ne da bi hotel uganiti, kakšen bode izid krize, kar je za mene podrejeno vrednosti. Moj odgovor na odprto vprašanje more biti izraz le mojega osebnega naziranja. Moji nazori o življenju in svetu so preresni, da bi vzel politične zadeve drugoga nego kot moralno dolžnost državljana. Temu primeram nisem nikdar mislil, da treba, da se z našim političnim ravnanjem komu prikloni, ampak sem bil umenja, da je tudi neprijetna resnica, častnejša nego demagogija, ki je sicer koristnejša.

Iz tega stališča moram tokratni vladni krizi pripisati nasproti drugim to prednost, da jo ocenjujem kot sicer težko, pa našemu narodu ne absolutno nepotrebno ali škodljivo. Če se dolgo trajne in pogoste krize čisto presojajo iz stališča skupnosti kot zelo mučne, moram ti krizi, o kateri so se nekateri listi izrazili, da jo je zlepla celo krona, pripisati koristen pomen. Če bi bilo ostalo stanje, ki je s postavitvijo odstopivše vlade nastopilo, moglo bi se iz več strani trditi, da je krona storila odločitev v nasprotju z dejanskim stanjem moči v parlamentu, kar bi javnosti bilo neprijetno. Naj se misli o sodelovanju Korošca in Davidovića in Radića, kar se hoče, o stane zadovoljenje, da se borba te koalicije vodi na parlamentarnih tleh in na stališču priznanja države. Ali je gonila sila nerazpoloženja naproti prejšnjemu režimu in volja lastnega uveljavljanja, to za narod ni glavno vprašanje. Baš oni, ki nismo verjeli, bi želeli verjeti, da je v ti zvezi v prihodnje doma pristno rodoljubje. Pogosti obiski te gošade na dvoru in pripombe, da so trdili dolgo, so dobro znamenje, če tudi bi ne rodili istega končnega uspeha, ki se pričakuje.

Če prihajam vendar do zaključka, da se nam mora diktirati naša uloga v politiki od čista moralne dolžnosti v prvi vrsti, tedaj ne more biti dvoma, da moramo prijatelji narodnega edinstva vztrajati na strani, ki to edinstvo zmiraj odkrito povdarja, ako smo prepričani, da brez njega ni prihodnosti našega naroda. Imenit protirazlogov se čuje očitak korupcije. Pred kratkim sem v nemškem listu čital, da v Avstriji ni bilo skozi stoletje toliko sobičnega izkoriščanja države s strani omih, ki v njej vlada, nego zadnja leta, ko je upeljana republika, v kateri špekulira vse od prvega do zadnjega državnega nameščenca, kakor vidimo, s slabim rezultatom za državo. Če se v naši upravi ta nesreča ni dala zatreti, kakor želimo, nas nikdo

SE AMERIKANSKI PRISILJENISKI ZAKON.

Velika omejitev kontingenta. — Prednosti za poljedelce.

WASHINGTON, 19. aprila (Wolff). Senat je sprejel v načrt priseljeniskega zakona dopolnilni predlog, ki daje prednost poljedelcem, če se v kaki ameriški državi ugotovi pomanjkanje delovnih moči pri poljedelstvu.

WASHINGTON, 19. aprila. Senat je končno veljavno sklenil, da sprejme razmerje 2% za priselitev, kot podlago za preračunavanje pa ljudsko štetje iz leta 1890. Listi poročajo, da gre za omejitev evropskih priseljencev na 160.000 oseb v letu.

Pritožba sodnih pristavov.

BEograd, 19. aprila. Včeraj so se oglasili pri ministru pravde Grisogont sodni pristavi in se pritožili, da so se njihove plače namesto zvišale za 100 do 200 D znižale. G. minister je obljubil, da bo vprašanje uredil.

Stališče Francije napram poročilom izvedencev.

PARIZ, 19. aprila. Matina-ugotavlja stališče francoske vlade napram poročilom izvedencev na sledeči način: Francoska vlada je prejkoslej pripravljena znižati svoje zahteve na 26 milijard pod pogojem, da Anglija in Zedinjene države njene dolgeve anulirajo. V nasprotnem slučaju bi morala francoska vlada del svojih zahtev od Nemčije nad vsoto 26 milijard povečati, da izpolni svoje obveznosti napram zavezniskim državam. Kar se tiče vprašanja sankcije, ne bo Francija opustila nobenega sredstva, ki ji stoji zdaj na razpolago, tudi ako zavezniški nadomestijo ta sredstva z drugimi garancijami, ki bi avtomatično stopila v moč v slučaju, da Nemčija ne plača.

Zračni promet Dunaj-Monakovo-Curich.

DUNAJ, 17. aprila. (Izv.) Dne 23. tm. je zopet pričel zračni poštni promet med Dunajem, Monakovom in Curichom.

Zmanjšanje priseljeniske kvote v Ameriki.

WASHINGTON, 17. aprila. Senat je sklenil, da zmanjša v novem priseljeniskem zakonu priseljeniske kvote na 1% pripadnikov dotične narodnosti v Zedinjenih državah.

Pred krizo v Bolgariji.

SOFIJA, 18. aprila. Kakor poročajo, je pričakovati v najkrajšem času zopetne rekonstrukcije vlade Cankov. Govori se o tem, da bodo notranji minister general Rusov, prosvetni minister Molov in eventualno tudi zunanji minister Kailov izstopili iz vlade. Ni izključeno, da bo sploh demisioniral ves Cankov kabineta in sestava nove vlade poverjena demokratu Ljapčevu.

Politične vesti.

* Torej še vendar? Po »Stražinem« in po pisavi »Slov. Gosp.« soditi, bi med demokrati sploh ne bilo več poštenega človeka, ampak sami lopovi in barabe. Te dni pa priobčjuje »Straža« naenkrat sodbo poštenega starega demokrata o Pribečevicvih policajdemokrati. Torej je še vendar kje kak pošten demokrat. Gospodomi pri »Straži« se je zopet enkrat — zalotelo!

* Vse ti je odpušeno, samo da si republikanec Madžaronski dekan Szlepec je bil do zadnjega časa predmet hudih — seveda upravičenih — napadov s strani »Murske Straže«. Saj mož še danes goji odpor proti državi in novim razmeram. Toda — »Murska Straža« je zaplaval v republikanske vode in zato prižal še v zadnji štev. izjavo, da vesti o Szlepcu niso točne, ker je g. dekan pristal republikanske ideje. Tako je! Bodi madžaron, bodi sovražnik Jugoslavije, ne pusti peti v cerkvi državne himne — vse to ti je odpušeno, samo če si republikanec. G. Bende ima talent kopirati Radića! Ali ga bo dosegel? Bomo videli!

* Za politiko g. Pribečeviča se je z večino glasov izjavila krajevna organizacija Demokratske stranke v Sarajevu.

* Defenzivna zveza med Jugoslavijo in Francijo se bo sklenila v Parizu pod vodstvom obiska našega kralja tamkaj. Cilj zveze bo načelno varovati sklenjene mirovne pogodbe in ohraniti v Evropi po teh pogodbah sklenjeno stanje.

* Oficijelna pogajanja z Madžarsko radi končne rešitve vseh spornih vprašanj med našo in madžarsko državo se prično dne 23. tni.

Dnevna kronika.

— Avans južnim železničarjem. Iz Beograda poročajo, da je minister saobraćaja dr. Popović odredil, da se izplačava vsem južnim železničarjem avans za mesec april.

— Obsojba »Slov. Gospodaria«. Odgovorni urednik, državni poslanec Pučenjak Vladimir je bil pri okrajnem sodišču v Mariboru že zopet obsojen dne 13. marca t. l. na 300 D denarne kazni, na povrnitev stroškov kazenskega postopanja in izvršitve kazni, ker je bil »Slov. Gospodar« žalil na poštenju in časti g. Martina Ročnika pod naslovom »Novice iz Razbora pri Slovenjgradcu«. Ta obsojba zopet dokazuje, da je mogoče, če tudi z veliko težavo, doseči izročitev državnega poslanca sodišču, samo žaljeni mora pravočasno vložiti pri sodišču tožbo.

J. Pohorski.

Francelj in Marja.

Čarobna pravljica s Pohorja.

Sobotni večer.

Kako se je mudilo naši kuharici v soboto večer v kuhinji! Vse lončene piske in železne lonce je prevrnila, kregala pomagalko z »lenobami«, da si ne bi še jesti ne zaslužijo, ker stoji vedno pri nji v prostorni kuhinji.

»Ven pojdite delati!« je vpila nad njimi. »Na njivah vse pričakuje pridnih rok. Tukaj naredim že sama, le pojdite!«

»Saj že gremo!« so se ji odhajajoče besedovale. »Kdo bi neki poslušal zadnje dni vaše pridige in sitnobe!«

Grajska kuharica je skrbno in brez šuma zaprla za njimi vrata ter pritrdila zapah, skočila še h oknu pogledat, kod že gredo njene kuhinjske dekle, nato pa je odprla svojo omario, nadevala v lonce polno do vrha glav in zelenega maka, nalila še vode, skrbno pokrila ter ga postavila na ognjišče za večjimi lonci.

Večerja je skuhana! Odnosla jo je gospodu, pa družini. Ko je bila torej zopet sama, nalila je v poslikano čašico čaja ter mu prilila močne makove vode. — Čaj za grofiča Francelja je bil gotov.

»Sedica, pride sem!« Prišla je mlada služkinja. »Zdaj pa še nesi grofiču običajni večerni čaj, katerega naj še toplega spije!« ji je skrbno naročala nekajkrat.

»Bom že!« Odnosla je čaj ter povedala kuharici naročilo.

bo. Še boljši odgovor nego obsodba sama pa je, naj nikdo ničesar ne kupuje in si ne naroča v Cirilovi trgovini in tiskarni; kajti duhovni gospodje, ki vodijo to trgovino in tiskarno, tiskajo in prodajajo laži na račun dobrega imena svojega bližnjega ter nočejo preklicati obrekovanja in opravljanja. Ker so v izvrševanju osme božje zapovedi krivični in ker ne izpolnjujejo tudi ne sedme, ki pravi a) vsakemu svoje pustiti, dati in opraviti in c) storjeno škodo popraviti ker se ne ravna po Mojzesovem nauku: »Ne delaj krivice svojemu bližnjemu!«, ni mogoče imeti zaupanja do njih, zlasti ker ne izpolnjujejo božjih zapovedi ne kot duhovniki in ne kot kristjani.

— Klerikalna zavist. Ker se Učiteljska tiskarna v Ljubljani lepo razvija, si je izmislila »Straža« povest o nekem dopošiljanju tiskovin »poštine prostoe kot uradna zadeva. Dotični »Stražine« dopisnik župan, ki je sprejel naročene tiskovine, se naj v »Straži« podpiše, sicer ji kot znani lažnjivki pod rimokatoliškim plaščem ne verujemo.

— Velika higijenska razstava v Beogradu. Odbor Rdečega križa v Beogradu namerava še to leto prirediti veliko higijensko razstavo, katere se bodo udeležile Švica, Francoska, Češkoslovaška, Nemčija in Avstrija. Razstava se bo delila na dva dela, prvi bo obsegal borbo proti tuberkulozi, proti veneričnim boleznim in umrljivosti dece, drugi bo pa posvečen zdravljenju s pomočjo elektricitete, kanalizacije in vode itd. Med drugim bo to razstavo podpiralo ministertvo narodnega zdravlja, trgovine in industrije in za zunanje posle ter beograjska občina. Za razstavo se bodo zanimali zdravniki, farmacevti in mnogi učenjaki cele Evrope.

— Mednarodni kongres urologov v Srebru. Po vestih beograjske »Pravde« se bo vršil ta mesec v Srebru mednarodni kongres urologov, ki bo trajal tri dni in bo zelo zanimiv, ker bodo na njem govorili najznamenitejši urologi o svojih najnovejših proučevanjih. Našo državo bo zastopal g. dr. Jakša Radić, ki bo pri tej priliki prečital svoj referat.

— Mednarodna antialkoholna razstava v Beogradu. Te dni sta obiskala v Beogradu pomočnika ministra spolnih poslov g. Panta Gavrilovića profesor na univerzi v Lausanni ter predsednik mednarodnega biroja za protialkoholno propagando g. Erko in ga izvestila, da se bo l. 1926 v Beogradu otvorila v Beogradu mednarodna antialkoholna razstava. Internacijski biro za protialkoholno propagando v Lausanni bo poslal naši vladi v ta namen komisijo.

»Daj sem!« Izpivši čaj ji je vrnil lepo skodelico in odšla je v kuhinjo. Ako bi ne bilo teme, lahko bi bila čitala iz kuharičnega obraza zlobno veselje, katerega ni mogla popolnoma utajiti. »Tako, Marja, sedaj pa le pridi k svojemu grofiču!«

Bila je že trda tema, ko je vstopila Marja.

»E, vi ste prišli!« se čudi kuharica.

»Da, ker ni bilo grofiča ves teden k meni!«

»Jaz sem jim vse natanko sporočila; če niso prišli, je njihova reč! Ali vas naj popeljem k njim?« vpraša Marjo.

»Zato sem vendar prišla! Dejala sem, da vam dam obleko tudi zato, da lahko ležim v soboto zvečer pri njem. Torej!«

»Pojdive!« Tiho je stopala Marja za njo po dolgem hodniku, nato skoz veliko dvorano, polno orožja, slednjč je vstopila v spalnico.

»Tamkaj spi grofič!« je dejala kuharica in odšla.

Marja pa pristopi k pozlačeni postelji ter posluša Franceljevo dihanje, nagnjeno z glavo čez njega. — Resnično spi! — Pozni in nenavadni obisk jo je veljal tako dragocene obleke, da je treba zbuditi spečega Francelja. Budila ga je in klicala, a on ni odprl nobenega očesa, niti ušesa. Čakala je sedeče na mehkem naslonjaču, češ: Ponoči se zbudi in jaz mu povem, kaj dela kuharica z njim! zastonj.

Na vzhodu se je rdečilo nebo od jutranje zarje vedno bolj. Minila je Marje noč bdenja in brez uspeha je zapustila spalnico s trdno spomni Franceljem.

— Koliko bolnic je v naši državi? Po službeni statistiki ima Jugoslavija skupno 163 bolnišnic z 18.648 posteljami. Po pokrajinah so bolnice razdeljene sledeče: Srbija 55, Črna gora 7, Bosna in Hercegovina 29, Hrvaška, Slavonija in Medžimurje 32, Slovenija 22, Banat 22, Bačka in Baranja 42, Dalmacija 5. Po pravilih bi morale priti na 100 prebivalcev 4 postelje. Da bi se izpolnil ta primanjkljaj, bi bilo treba zgraditi nove bolnice, kar bi stalo 1.173.600.000 Din.

— Sedemnajstletni morilec. Te dni so našli v vasi Badenička, občina Ljeverin pri Bjelovaru s kuhinjskim nožem zaklano trgovko Schein v njenem lastnem stanovanju. Morilec, ki je star 17 let in je hotel priti do denarja, so že prijeli.

— Okrajni zdravnik dr. Kamilo Morcutti bivši dolgoletni sekundarni zdravnik na vseučilišni kliniki, na kirurški kliniki ter oddelku za ženske bolezni in ginekologijo v Gradu ordinira redno v Št. Ilju od 9. do 12. ure.

— Klub razočaranih žensk v Beogradu. Beograjske »Novosti« poročajo, da se je te dni vršila v Beogradu na Dorčolu originalna skupščina. Tam so se zbrale beograjske žene, ki resnično ali neresnično mislijo, da so doživele v življenju razočaranje. Naravno je, da je bila skupščina silno burna in malo je manjkalo, da ni prišlo do pretepa. Kako bo klub delal in kakšen je njegov program, doslej še ni definitivno znano, gotovo pa je, da se bo klub bavil z blatenjem, natolecevanjem, spiritizmom itd. Pričakujejo, da se bo ta pokret razočaranih žen razširil po celi državi.

— Pokret dobrovoljcev v Prekmurju. Huda madžarizacija je kriva, da je danes v Prekmurju malo ljudi, ki bi se zavedali svoje narodnosti. Prekmursko ljudstvo životari pozabljeno od ostalega jugoslovanskega sveta in trpi pod pritiskom madžarofilskih elementov. Prvi, ki so začeli energično akcijo za povzdigo nacionalnega duha med prekmurskim ljudstvom, je kakih sto prekmurskih dobrovoljcev. Ti so izdelali svoja društvena pravila ter prireajo vsako četrtletje svoj sestanek, na katerem določajo, smernice svojega dela. Tak sestanek se je vršil v nedeljo dne 6. aprila v Bratovcih. Na sestanku je govoril domači učitelj dobrovoljec Izidor Horvat o potrebi nacionalnega pokreta v Prekmurju, na eni najbolj eksponiranih točk Jugoslavije. Ostro je obsojal madžarone, ki jih je v Prekmurju še vse polno. Pa tudi plemenski separatizem slovenskih klerikalcev mnogo škoduje interesom vzbujanja narodne zavesti. Značilno je, da so se klerikalci odpovedali sodelovanju pri proslavi petletnice osvobođenja.

17. Druga obleka.

Boječe so odmevali njeni koraki po dolgem hodniku, skoraj neslišno, a še to se je zdelo Marji preglasno, ker rada bi odšla iz gradu skrivno tako, da bi nihče ne vedel za njeno pomočni obisk; toda skozi kuhinjska priprta vrata je pogledala debelolčna kuharica.

»Dobro jutro želim, gospodična Marja!« Njen glas je bil zbadljiv.

»Dobro jutro!« Marja je hotela kar mimo, a ona jo je zadržala.

»Počakajte malo!« Kaj ne, da je ona mesečnata obleka zdaj že moja, ko ste bili vso noč pri njem? Ali greste danes k maši? Jaz grem, pa v novi obleki. To bom lepa, gotovo najlepša v vsej cerkvi, kaj ne da?«

»Kakor se pride!« je dvomljivo odgovorila Marja.

»Lepše se mi bo podala, ker sem lepše rasti, nego vi!« Jaz si sploh mislim, da bi se kak grofič ne sramoval me imeti za grofičo!«

»Seveda ne!« je pritrdila s priliznim glasom neumni in v svojo lepoto zaljubljeni kuharici, ki je sramujoča se odkritja tajnih želja tej mladenki, hitro odšla v kuhinjo.

»No, sedaj vem, pri čem da sem pri tebi!«

Med potjo pa je premišljevala. — Sicer pa naj le govori pri njem čez me, kolikor je ljubo, ker moje slike čarovnije ne varajo več! Francelj je že zdavnaj moj! Tebe pa, neumna zaljubljenka, bo upropastila lakomnost, domišljavost in nevošnjivost. Te sestrice te spravijo v kratkem iz gradu. Franceljevo umelno snanje naj bo ti v veselje, ker njega

Prekmurja, katero nameravajo prirediti prekmurski dobrovoljci 12. avgusta t. l. Dobrovoljci so se obrnili za pomoč in sodelovanje na uredništvo »Novine« (list posl. SLS Klekla). Uredništvo pa jim je odgovorilo med drugim: »Oni, ki ti sto leto upa obhajati spomin osvobođenja, ko so naši slovenski bratje po krivdi sedanjega režima obsojeni na narodno smrt, ki se takrat upa veseliti, ko se pravi Slovenci jočejo, tisti nima ne pameti, ne srca. Odložite slavnost!« — Verjetno je, da je ta odgovor razburil idealne dobrovoljce in zato so vsi, ki so bili dozdaj pristaši SLS, obrnili hrbet klerikalcem. Slavnost se bo vršila v kljub temu in mi želimo dobrovoljcem obilo uspeha pri njihovem idealnem delu.

— Interesantna razprava pred sodiščem v Pragi. Pred praškim porotnim sodiščem je pričel te dni interesanten proces proti posestnici Dori Astrenberg, njenemu možu majorju izven službe Ivanu in odgojiteljici njihovega 13 letnega sina neki Emiliji Korner. Vsi so obtoženi umora malega Günterja Astrenberga. V obtožnici je navedeno, da je mati svoje dete mučila na sadistični način, dokler dete ni umrlo. Na truplu deteta so videli znake mučenja in težkih poškodb, ki so jih prizadele palice, biči in drugi predmet. Za to razpravo vlada med prebivalstvom veliko zanimanje.

— Nova centralna trdnjava Belgije. »Vossische Zeitung« javlja iz Haaga, da bo namesto Antwerpene Zeebruge centralna trdnjava Belgije. Luka bo ležala tako, da bo ob prihodnji mobilizaciji francoska pomorska fronta raztegnjena od Rokavskega prekopa do nizozemske obali. Francoski instruktorji izobražujejo moštvo belgijske mornarice.

— Monopol na visoke šole v boljševiški Rusiji. Na ruskih visokih šolah bodo v poletnem semestru vpisani predvsem absolventi delavskih fakultet. Ostala mesta so razdeljena tako: na zahtevo komunistične stranke 25%, na priporočilo Zveze strokovnih organizacij 30%, na priporočilo Zveze komunistične omladine 15%, a na priporočilo Zveze delavsko kmečkega stanu in invalidov 15%.

— Pošta na Severnem tečaju. Po najnovejših vesteh so izšle v Ameriki posebne dopisnice, ki jih bo Roald Amundsen ob priliki svoje ekspedicije ponesel seboj na Severni tečaj. Pozneje jih bo Amundsen sam prinesel nazaj in jih izročil lastniku. Dopisnice so zelo originalno izdelane in imajo posebne znamke, ki prikazujejo nad zemljevidno karto aeroplan, kako pluje preko Spitzbergena do Severnega tečaja.

Pristopajte k CMD!

si gotovo nahujskala proti meni in on, neizkušen, ji je morda verjel ter se še zaljubil vanjo. Danes bi ga rada še bolj pritegnila k sebi v lepi obleki. Najprej se je treba seveda pokazati v cerkvi! — Smejala se je na ves glas. — Dospela je na svoj dom. Z ravnim potom je šla v sobico, postavila na mizo škatljo, katero ji je bila mati vrgla za doto na morje. Polagoma je snela pokrov in zabliščalo se je iz nje, da je bila sobica na mah svetlejša, nego zunaj jutro. Z veseljem je dvignila iz škatlje drugo obleko, še lepšo od prve; bila je iz temnomodre svile, posuta s srebrnimi zvezdami.

Za cerkev si jo je danes oblekla. V bujne lase pa je vtaknila na srebrni žici nanizane bleščeče zvezdice. Bila je lepa, kakor kraljica.

Kako je zašumelo po cerkvi ob njenem prihodu! Ženske so stiskale glave ter na glas šušljale, kakor je to že njihova navada. Otroci so se pa obračali za njo, kakor bi jih imela privezane na vrvice. V bližini oltarjevi pa je stala grajska kuharica v svoji obleki: k nji je pristopila Marja.

Kuharičine oči so od začudenja stopile precej iz očesnih jamic! Jezno so se zabliščale, noga pa je udarila ob tla, a grmelo ni. Nevarna nasprotnica in menda tudi zmagovalka je v cerkvi; zato od samega tuhtanja ni pazila na obrede in ne molila. Po dolgo pričakovanem koncu maše se je takoj obrnila ter šla ponosno po cerkvi. Vključ ošabnosti je vendar le šlišala, kako sta dve babilci rekli:

(Konec prihodnjč.)

Dopisi.

Kamnica pri Mariboru. Napad naših nemškutarjev na Orjuno iz Maribora v gostilni Horvat ponovno dokazuje zagriženost naše nemškutarije. Smrdelajim je lepa slovenska pesem in začeli so izživati z »Aufbiks Orjuna!«, kar je imelo seveda svoje posledice. Neprestano smo že leta sem klicali mariborski slovenski javnosti in oblastim, da je Kamnica gnezdo najhujše nemškutarke zalege — žal zaman. Oblasti so celo raje verjele Wokritan in podobnim zakrknjencem, ker se znaajo pred gospodo lepo kriviti, nega nam zavednim Slovincem. Pri oblastih v Mariboru teže dokumenti o nezasišanem gospodarstvu našega župana, dokazi njegove nesposobnosti in škodljivosti, a oblast se dozdaj ni ganila. Nemškutarji radi tega vedno bolj raste groben. Tako naši oblasti same pripomogajo k temu, da ostane Kamnica nemškutarško gnezdo z nemško-izživajnim županom, z nemško-nacionalno požarno brambo itd. Pa naši slovenski domačini sami bomo — upamo — z združenimi močmi napravili točno konec.

Sv. Lovrenc na Pohorju. Slovenski pevski krožek v Sv. Lovrencu na Pohorju priredi na velikonočni ponedeljek dne 21. IV. 1924. ob 7. uri zvečer v prostorih g. Kofra svoj prvi koncert in vabi vse ljubitelje slovenske pesmi k obilni udeležbi.

Slov. Bistrica. Naša Čitalnica je v soboto 12. tm. zvečer in v nedeljo 13. tm. popolnoma priredila gledališko predstavo. Izšla se je pod vodstvom dr. Pučenika Janžgarjeva »Verigae in to z uspehom, ki smo ga pri čitalniških igralcih že vajeni. Sodelovali so isti kakor vsolej: ga. Janžgarjeva, ga. Langerholzeva, ga. Kolenčeva in gđ. Krulčeva, od gospodov pa: Karbaš, Janžekovič, Šegula, Skoflj, Orthaber, Rovšek, Kniewald, Zuraž, poznati tudi ne smemo malega Skofličevega Peterčka in Vernika, ki sta izvanredno dobro rešila svoje naloge. Da odrasli igralci naše Čitalnice dobro pogodijo svoje vloge, smo že vajeni in ne vemo, kdo zasluži več hvale, ali Mina (ga. Kolenčeva), Mielka (ga. Janžekovičeva) ali Alena (gđ. Krulčeva), ki je bila tako navdušena za svojega Francka. Od gospodov sta imela najbolj pogodeno masko gg. Kovšek in Skoflj; Mejač (g. Janžekovič) bi bil še boljši, če bi imel primernejšo masko, Janez (g. Šegula) se je dobro postavil, Boltežar (g. Orthaber) je bil primerno rovtarski, Marko (g. Karbaš) je dobro predstavil kmeta, ki mu je vseeno, če gre pol grunta, samo padati se ne nasprotiku! G. Kniewald je kot njegov oče lepo tolmačil miroljubnega starčka. Tokrat tudi ni preveč potreboval šepetanke (gđ. Pucove). Obisk

M. Kovačič:

Snovi za nagol 13.

(Konec.)

November: 8. 11. 1620 se je vsila bitka na Beli gori, malem gričku v bližini Prage; imela je za češki narod v nacionalnem, političnem, verskem in gospodarskem oziru nepregledne posledice. V začetku 17. stoletja, ko se je cela nemška država, kamor je spadala tedaj tudi Češka, razcepila v dva tabora, v katoliški in protestantski, je bila Češka seveda na protestantski strani; saj je pomenila reformacija na Češkem le nadaljevanje in posvežitev starih luteranskih idej in tradicij. Višek tega razvoja je bil dosežen l. 1609, ko je slabič Rudolf moral podpisati takozvani majestat (listina, v kateri je bila zajamčena češki reformaciji popolna verska svoboda). Toda razmere so se temeljito izpremenile l. 1619, ko je prišel na prestol Ferdinand II., gojenec in vnet pristaš jezuitov; politična in verske svobode so se začele krčiti. Ko niso protesti češkega plemstva nič izdali, je prišlo do znamenitega incidenta, do takozvane »defenestracije«, ko so Čehi po starem husitskem zgledu strmoglavili par cesarskih svetnikov raz okno prškega gradu. Dogodek je pomemben, ker je poatek takozvane tridesetletne vojne. Čehi prekinajo sedaj vsako zvezo s Habsburžani in si izvolijo lastnega kralja Friderika Palatinskega. Toda razmere so bile

je bil obakrat povoljen. Želimo se več takih predstav.

Slovenska Bistrica. Sejem dne 11. tm. je bil precej dobro obiskan; prignalo se je 360 glav živine. — V nedeljo 13. tm. je na posestvu ritmojstra v pok. Vekoslava Petkoviča v Visolah izbruhnil ogenj, ki je npepelil vsa poslopja. Govorijo se, da ga je zanelila zlobna roka. — Vidi se, da se sedanji zastopniki naše občine z županom g. Danijelom Omerzom čelu zavešajo dolžnosti, ki so jih sprejeli od občanarjev z izvolitvijo. Po končani napeljavi elektrike v mesto so se poprijeli izvršitve drugega načrta, kojega izvedbo so si bili zastavili, to je ustanovitev meščanske šole. Dasi bo za vzdrževanje šole potrebne stroške morala trpeti občina, vendar pri zadnjem glasovanju, ki se je vršilo v smislu občinskega reda po nalogu velikega župana, ni niti eden izmed občanarjev glasoval proti ustanovitvi, pač pa so vsi izražali željo, da bi se vsaj prvi razred otvoril že to jesen. Upamo, da bo do merodajne oblasti storiše vse, da se ta želja gotovo uresniči.

Iz Slovenske Bistrice. »Straža« z dne 4. aprila t. l. napada naše vrle gg. učitelje na dekliški šoli nekaj zaradi Orlov, nekaj pa tudi v spovednicah in pravi končno: »Morda pričnejo novi šolski zakon nadzorstvo o delovanju duhovnikov v spovednicah, a dostoj ga še nimam. Da, gg. duhovniki! Nam je znano mnogo slučajev, ki dokazujejo, da bi tukšen zakon bil res potreben vsaj za nekatere duhovnike. V spovednicah silijo žene, naj odstranijo iz hiše brezverske liste — (duhovnikom je vse brezversko, kar ne trobi v njihovo politiko!), tam jih izprašujejo o zakonski ljubezni inke podrobnosti, da marsikatera niti odgovoriti ne more, tam izvedo otroke čisto stvari, na katere bi drugače ne prišli, vemo za slušanje, da se je na tem sv. mestu odkrivala ljubezen in da je spovednik mladenke poljuboval, tam se jim je naročalo, naj pridejo v spovednikovo sobo na obisk, tam je zahteval spovednik naj upliva žena, sestra na svojega moža, brata ob volitvah. Pa ne mislite, da se je vse to godilo v Slov. Bistrici! Ti in podobni slučajji kriče naravnost po zakonu, katerega naj ustanovi država, ker ga — cerkev neče. — Poznamo dobro naše občutljive duhovnike, radi bi, da bi se jim učiteljice klanjale, dobikale, jim dvorile, se jim nastavljalte itd.; ker tega v svoji dostojnosti ne storé, segajo prezirani duhovniki v svoji rimski masčevalnosti po »Straži«, tam se čutijo varne, kajli obrekovalce vseh obrekovalcev v naši Skofiji, urednika Golca čuva imunitet odgovornega urednika Pušenjaka. Ker nas »Straža« izziva, ji moramo odgovoriti, da se uresniči njena trditve: »V Slov. Bistrici je slišati vedno kaj zanimivega.«

močnejše ko pa narodna volja: nemška katoliška zveza, takezvana »liga«, pošlje na Češko vojskovodjo Tilly-ja in ta stre po enourni bitki na Beli gori češki odpor.

Posledice te bitke so bile za Čeha katastrofalne. Koj spočetka je cesarski komisar proglasil na Češkem popolno amnestijo; Habsburžanom je pač bila v spominu še husitska burja in bili so previdni. Ko so pa imeli Čehi trdno v rokah, je počela l. 1621 strašna politična in verska reakcija. Najprej ukine cesar delovanje deželnih stanov in vpelje komisarjat. Izredno sodišče obsodi 27 plemičev, bivših upornikov, na smrt. Obglavili so jih pred starodavnim praškim rotovžem, njihovo premoženje pa zaplenili. Sestavila se je posebna konfiskacijska komisija, ki je zaplenila nad dve tretjini češke zemlje in je za slepo ceno prodala habsburškim miljenecem ali pa visokim italijanskim, španskim in nemškim plemičem. Od domačih plemiških rodbin jih je ostalo samo 27 na Češkem. Značilno je, da sta bila za časa teh eksekucij najvplivnejši osebi na dvoru paški nuncij Caraffa in jezuit Lamudurain. Ko je bila dežela popolnoma oropana vseh političnih pravie, narodni voditelji pa pregnani oziroma pomorjeni, je počela podrobno delo posebna protireformatorska komisija (l. 1627). Izdala je ukaz, po katerem so se morali vsi prebivalci do gotovega roka pokatoličniti. Kdor tega ni storil, je moral zapustiti rodno zemljo. Več sto rodbin se

Od Sv. Bolfenka pri Središču poročajo: V ponedeljek je bil sejem v Čukovcu, katerega je obiskalo več Bolfenčanov, med njimi tudi posestnik Jožef Kolarič iz Jastrebec. Ko se je s svojim majhnim vozičkom (gig) pripeljal že blizu doma, je padel tako nesrečno z voza, da je dobil smrtonosne ranne poškodbe.

Sv. Stefan, Smarje pri Jelšah. Prejeli smo: Ni res, da bi jaz nasprotno naročnike prigovarjala ali svojevoljno vračala časopise, res pa je, da se vračajo časopisi le na izrecno zahtevo stranke. Josipina Kolnik, upraviteljica pomožne pošte. (Besedo ima naš dopisnik! Op. ur.)

Iz Rogatec. Ako se pelješ z lokalno železnico od Grobelnega proti Rogatki Slatini in ako te ravno ne miha prvi hip Slatina, ali če imaš še kaj časa, tedaj se pelješ še eno postajo naprej, in prideš do zadnje postaje te železnice, v Rogatec. To je mal, starodaven trg, že nekoliko med hribi, in par korakov od trga je Sotla, bivša štajersko-hrvaška meja. Prvi hip bi potnik mislil, ko pride v ta kraj, da so tu dani vsi pogoji za idilično, mirno življenje; ali temu ni tako! Znak temu je že to, da je bila tu pred preobratom močna trdnjava nemške invazije. Po preobratu se je sicer nekoliko zdelo, kakor da so prejšnji časi zgineili, toda sedaj se vidi, da je še vse skoraj pri starem. Okolica sama je sicer vsa slovenska, ali pozna se še zastrupljenost z nemškim duhom precej močno, kar ni čuda, ker je bila toliko stoletij pod tujo peto. Pred preobratom je bilo le nekaj zavednih Slovincov, ki se niso bali delovati v narodnem duhu, po preobratu so se pa ustanovili v tem malem kraju razna narodna društva, kakor: Čitalnica, Jugoslovenska Matina itd. In lansko leto 7. oktobra se je ustanovil Sokol, ki je pokazal na akademiji letos začetkom marca, da je porabil čas in da ni dremal. Letos dne 6. julija se je vrši že prvi večji nastop in sicer okrožni zlet bratskih društev celjskega okrožja. — Smoter je gnotna in moralna podpora še mladega neobglenega Sokola v Rogatec, ki ima velike težave, že z ozirom na to, da je bil Rogatec prej ena glavnih nemških trdnjav in da se mu še danes pozna preveč upliv rodstva prejšnjih nemških gospodarjev in so še preveč vtisani sledovi prejšnjih z vsa paro delujočih ponemščevalnih društev, ki so vedno bolj in bolj izpodrivala slovenski živelj, tako, da je v zadnjem desetletju veljala velika večina slovenskega prebivalstva kot nemška. Spominjamo se samo »Schulvereine«, ki je imel po vseh krajih svoje postojanke in ravno tako tudi tu in v sosedni Rogatki Slatini, in drugih nemških društev, ki so »Schulvereine« samo podpirala. Ni bilo čuda, da je bil boj pesčice zavednih Slovincov tako težak; boj, v katerem so imeli nasprotniki na razpolago vsa sredstva: o

je tedaj raje izselilo iz Češke in Moravske, nego da bi bile zatajile svoje prepričanje in se uklonile nasilnim katoliškim prenapetostem. Med temi ubežniki so je nahajal tudi znameniti pedagog Jan Amos Komensky. Potomci teh izseljencev žive še danes v tujini, a agrarna reforma češkoslovaške republike ima tudi njih v evidenci za zopetno naselitev na zemlji, ki je bila nekda njihova. Tako bo popravil še le današnji vek, kar je v prejšnjih časih zanemarila verska nestrpnost.

23. 11. 1747 je bil rojen baron Žiga Zois. Pohajajoč sicer po očetu iz italijanske rodbine, po materi pa slovenske krvi, in živeč med Slovenci se je zelo zanimal za prosveto našega naroda. Njej je daroval tudi svoje najboljšie moči in postal drugi mecen slov. književnosti (prvi je bil baron Ivan Ungnad), k čemu je pripomogla okoliščina, da je bil kot fužinar in posestnik plavžev za tiste čase zelo bogat. V njegovi hiši so se shajali najznamenitejši možje, ki jih je tedaj premogla Slovenija, in zato jih imenujemo povsem upravičeno »Zoisov kroga«. Temu pripadajo (razen Zoisu samega) Jurij Japelj, Blaž Kumerdej, Anton Linhart in Valentin Vodnik. Iz tega kroga končno je izšel tudi Jernej Kopitar. Ti možje karakterizirajo docela dobo, iz katere so izšli; oni so prosvetljeni, Jurij Japelj, duhovnik-jožefinec, je postal v skladu s svojim svetovnim nazorom svojomu ljudstvu nov prevod sve-

vaduštvo, zahrbtnost, špijonažo itd., posebno med vojno. Seje po vojni je začelo kliti slovensko življenje in treba je sedaj zabrisati vse sledove prejšnjega robstva, če tudi slabe gospodarske prilike in gnotne razmere véžejo se vedno precej naših ljudi, da so se oproda prejšnjih nemških kaš in njenih pripadnikov. Torej, kakor razvidno, je tu precej težko stališče za Sokola, pa se je vendar upal vgnzditi, in sreča mila nam da, da njegovo delovanje ne bo brez sledu in dobrih sadov. Zato pa bratje in sestre, vsi na tekašnji okrožni zlet, da vidite, kako lep kos naše domovine si ep. Tozen podoz pproquad opas omurum bo zopet kakor je bil enkrat tam v davnih časih: slovenski! — Zdravol! S

— Iz Rogatke Slatine se nam poroča: Dolga zima in neprestano doževje je zadržalo v letošnjem letu priprave za bodočo sezono. Ker nam pa vremenski preroki napovedujejo za drugo polovico meseca aprila boljše vreme, se bo s podvojeno silo zamujejo popravilo tako, da bo zdravilišče v pravem času moglo odpreti svoja gostoljubna vrata. Po zimni polni padavin upamo na suho poletje in istega mnenja so najbrže tudi naši gosti, ker že pridno naročajo sebe, da bi se izognili stanovanjskim neprilikam katere so se pokazale pretečeno sezono. Ker so je posrečilo pridobiti lepo številov novih sob, se stanovanjske krize, kakoršna se je pokazala v lanskii sezoni, ni več bati. Sicer bi pa bilo želeli, da bi gosti izrabili čas pred sezono in po sezoni, ker so ne glede na znižanje vseli cen — meseci maj, junij in september v Rogatki Slatini neprimeru lepši kot julij in avgust. Že narava sama namponuja v tem času toliko lepot in skoro dnevni sprememb, da se posebno inozemski gosti za ta čas ne morejo načuditi tem zanimivim njenim pojavom. — Vrhutega ni navala v restavracijah in pri kopelih, kar je posebno važno za bolne in aeryozne goste. Na mesto odstopivšega kopališkega zdravnika dr. Simonitscha se je upravi zdravilišča posrečilo pridobiti gosp. univ. prof. dr. E. Slajmerja, katerega obče znano ime bo postalo privlačna sila za zdravilišče. — Ker bodo cene ostale približno iste kakor v pretečeni sezoni, je pričakovati, da obisk v tekočem letu po številu ne bo zaostal za lansko sezono.

Spomnite se pri posebnih prilikah prostovoljne požarne brambe in nje rešilnega oddelka v Mariboru z darovi za novi rešilni auto!

tega pisma. Blaž Kumerdej je prvi izraziti slov. šolnik, ki skuša reformirati našo slo po najnovejših tekovinah svoje dobe. Anton Linhart — kdo ne spozna v njem prvega slov. dramatika, pisca »Shupanove Mizke« in »Vesela dne (ali Matizhek se sheni)? In Val. Vodnik — prosvetitelj slov. ljudstva, slovenski Dositej! Kopitar, prvi slov. slovničar — znanstvenik, je sicer romantik; ali vendar koreninijo njegove znanstveniške kati v Zoisovi obsežni knjižnici. Teko je dal Zois skoro pol stoletja obiležje in bi dobo slov. prosvetljenstva, ki jo zove literarna Zgodovina, navadno Pohlinoval, imenovali pravilneje Zoisovo dobo. Umril je Zis 10. 11. 1819. — Vir: Grafenauer — Kratka zgodovina slov. slovstva.

December: 3. 12. 1800 je bil rojen na Vrbi v Blejski okolici prvi slov. pesnik dr. France Prešeren, morda tudi največji, ako ga ni dosegel Oton Župančič. Šolal se je v Ljubljani in na Dunaju ter se posvetil advokaturi v Ljubljani in v Kranju, kjer ga je zatekla smrt 10. febr. 1849. Njegovo ime so napravile nesmrtno pozicije, posvečene njegovi ljubezni do Primčeve Julije (Sonetni venec, Gazele, Krst pri Savici). V literarnem boju 30-til let pretekelega stoletja (črkarska pravda Metelkovev proti sotrudnikom »Krajske čebelnice«) je stal ob strani svojemu mentorju, kongenijalnemu mu Matiji Čopu in je z njim tudi zmagal (Nova pisarija, Sonet o kaši). Po mnogih

Pri generalu Maistru.

Kakor že poročano, je v sredo, 16. tm. Glasbena Matica velikemu sinu Slovence, priredila bakljado in slovesno podoknico. Javnemu vabilu, da se tudi druga društva in zbori udeležijo te ovacije, se je odzvala samo Oriuna, odposlanstvo Sokola in tamburaški zbor narodne železničarske mladine pod vodstvom g. Tumpeja, ki mu je tudi na svojih tamburicah zabrenkal nekaj pesmic. Nihče ni pričakoval dovršenega sviranja pod trdimi rokami naših delavcev-svirarjev. Tega tudi niso nameravali pokazati. Kar pa je nčinkovalo živo, prisrčno in domače, je bila dobra volja naših narodnih delavcev, ki so se samo hoteli pokloniti vrlenu možu in to so tudi dosegli. Klobuk v roke pred takimi delavci! O poteku podoknice same nimam namena govoriti. Kdor je slišal petje, ga naj ceni po svoje. Jaz vem samo toliko, da smo imeli dobro voljo in to je bilo slavljencu dovolj. Ko je g. general z mladeniško navdušenostjo govoril iz okna tisočglavi množici, smo mi, deputacija, že stali za njegovim hrbtom.

General Maister govori dobro, živo in prepričevalno. Njegove besede grejo do srca in užgejo. Množica mu je priredila prisrčne ovacije, njenih vzklikov kar ni hotelo biti konca. Nato se obrne k nam. Jaz ga nisem videl dolgo, dolgo časa. Začetkom se mi je zdel malo blede. Noge ga bolijo, da se ne more naglo gibati. Posebno v slabi uri mora mnogo z njimi potpeti. Tako je bilo tudi ta večer, ko je ponoči deževalo. Ljubezljivo nas je povabil na kozarec vina, in kakor je že to navada med Slovenci, smo kmalu govorili o naših velikih in težavnih dneh. Maister, ki pravkar piše knjigo o prevratu, pozna natanko vse razmere. Materijala sicer nima še v celoti v rokah, a kar ga ima, je precej obširen, tako, da bo imel precej izbire. Z vidnim veseljem nam je pripovedoval o nekem kmetu iz Sav. doline, ki mu je pisal, naj mu precej pošlje knjigo. Sicer ni še mogel postreči znanja željnemu posestniku, poslal pa mu jo bode, ko izide in sicer gratis.

Kar me je zanimalo najbolj, je krasna knjižnica. V velikih omarah je skrbno zložena in urejena knjiga za knjigo. Nisem še videl privatne knjižnice, ki bi bila tako obsežna, kakor je Maistrova. Že dr. Lenard je svojčas pisal o tej knjižnici. V naglici nisem mogel vsega pregledati, mislim pa, da med Slovenci ni bilo izdano mnogo knjig, ki bi ne bile v Maistrovi knjižnici. Koliko je vredna? Priznam, da mi je to vprašanje ro-

jilo cel večer po glavi. Vendar mi nisem našel odgovora. Kolikor poznam knjige in njih vrednost, sem kalkuliral, da ni med nami privatnika, ki bi jo mogel odkupiti Maistru. Tako knjižnec kupi lahko samo kako večje mesto ali pa država. Maistrova knjižnica je vredna milijone. V njegovi knjižnici pač ne dobiš utisa, da je njen lastnik energičen general, osvoboditelj Maribora, Stajerske in Mežiške doline. Če pa pomislim, da je Vojanov zraven bridke sablje zelo marljivo sukal pero, pa brez težkega razumem njega strast po lepih naših knjigah.

Razumljivo je, da pri prisrčni pogostitvi nismo sedeli brez običajnih napitnic in navdušenih nagovorov. Jasno in krasno se je zahvaljeval general Maister za vdane govore. Le enkrat mu je skratek-nagajivček gledal iz očesa, ko mu je napil g. kapetan v rezervi K., zastopnik Sokola, ki se je v rezkih besedah izrazil o vojaških krogih, oficirjih, ki niti enega zastopnika niso zmogli, da bi zaslužnemu slovenskemu vojaku, generalu, o njegovi 50-letnici izrekli vsaj formalno čestitko. General Maister ga poslušal, potem pa smeje se pravi: »Dr. Tomišek je kot predsednik Glasbene Matic pri mestni komandi vložil prošnjo, da bi tudi vojaštvo sodelovalo pri tej podoknici, da bi namreč vojaki nosili baklje in svirala vojaška godba. Komanda mesta pa ni odgovorila dr. Tomišku, ampak meni samemu, in sicer, da prošnji ne more ugoditi, ker zato nima propisa. Tableau! Fino, taktično in rahločuteče je bilo to. Tudi k 50. rojstnici, o kateri so poročali vsi naši listi in so prihajale čestitke od vseh vetrov, mi ni čestital nihče od vojaščin, kar je tudi značilno.

Navzlic temu pa je in ostane general Maister osvoboditelj Maribora, naša dika in naš ponos; Maister je in ostane najpopularnejša slovenska osebnost; kdor njega žali, žali vse Slovence. Vesel je pravil svojim gostom, da je bil ta večer za njega najlepši v zadnjih petih letih.

Mlad je še pravzaprav general Maister, to se opazuje tudi na veliki energiji, s katero dokončava svoje literarno delo.

K 50. godu Ti želim le eno: V blagor naše svete zemlje naj se Ti vračajo zopet telesne sile, da bodeš svež in čil in zdrav voditelj nam, ki zopet postajamo mlačni, razdvojeni in slabi.

Janjo Arnuš.

Mariborske vesti.

Maribor, 19. aprila 1924.

m Dr. F. Müller — petdesetletnik. V pondeljek 21. tm. obhaja svoj 50. rojstni dan g. dr. F. Müller, odvetnik v Mariboru, ki se ga spominjamo ob tej priliki tudi mi kot svoječasnega vrlega narodnega bojovníka na Koroškem. Rojen v ponemčenih Borovljah je pod uplivom narodnega delavca že kot ljudskošolski učenec postal narodno zaveden. Pozneje kot dijak je nastopal z vso odločnostjo na narodnem polju, aranžiral narodne prireditve, vršil agitacijo in nastopal kot govornik. Po dovršenih pravnih študijah je hotel k sodišču, pa ga na Koroškem niso pripustili. Zato je otvoril v Celovcu odvetniško pisarno in pričel boj na dve fronti: proti nemškemu nacionalizmu in klerikalizmu. Slovenski mladeniži so iz nasprotja proti klerikalizmu silili v nemško-nacionalno-socialistični tabor. Da jih pritegne v slovenski tabor, je na lastne stroške izdajal napredni slovenski tednik »Korošec« in tako marsikoga pritegnil v slovenski krog. Pri volitvah je pa vedno podpiral oficijelne slovenske kandidate. Izbojeval je marsikak hud boj za pravice slov. jezika, radi česar je bil zlasti med vojno izpostavljen progonom. Pa tudi radi tega, ker je deloval proti vojnim posojilom in dvigal odporni duh med koroškimi Slovenci. Ob preobratu 1918 je takoj odločno nastopal za Jugoslavijo, bil skupno z g. Smodejem član Narodnega sveta. Njegova družina se ni smela več pokazati na nlici, psovali so jo s »serbische Schweine«. Lučali za njimi kamenje itd. Ko je šel dec. 1918 v Ljubljano in Beograd, mu niso več dovolili povratka, postavili so pisarni substituta. Volkswehorce so izropali pisarno pred očmi policije. Vrnil se je za časa jugoslov. okupacije Celovca, pozneje pa je zopet moral oditi. V plebiscitnem gibanju je sodeloval iz lastnega nagiba, ker dr. Brejčeva vlada niti njega niti drugih koroških rojakov ni oficijelno pritegnila. Stavljal je razne predloge glede izboljšanja uprave, ki jih pa dr. Brejč ni upošteval. Pozneje se je naselil v Mariboru in se udeleževal deloma tudi v političnem življenju, najprej v demokratski, pozneje v radikalni stranki. Zadnje mesece, zlasti po smrti svoje iskreno ljubljene hčerke-edinke, se je popolnoma umaknil iz političnega življenja. Kot narodnemu delavcu mu brez oziroma njegovo politično orientacijo k petdesetletnici čestitamo!

m Prof. tuberkulozna liga. V zadnji seji PTL je poročal podpredsednik doc. dr. Matko, da je za mesto oskrbovalne sestre v ambulatoriju bilo vloženih 11 prošni. Mesto se je podelilo gđ. Idi Ungerjevi. Za stalnega ambulatorijskega zdravnika se imenuje okrajni zdravnik dr. Jurečko. Nadalje se odobri nakup mikroskopa, katerega je doslej dajala ambulatoriju na razpolago gospa dr. Turšičeva. Po ureditvi nekaterih podrobnosti glede notranjega poslovanja lige poroča učitelj Čujnik o razvoju in sedanjem stanju podružnice PTL, katero je ustanovil pri Sv. Juriju v Slov. gor. Poročilo se z odobravanjem vzame na znanje. Končno se na predlog docenta dr. Matka sklene, da se novinstvu, ki je s svojim propagandnim delom pripomoglo do sedanjega zanimanja za ligo v javnosti, izrazi iskrena zahvala PTL.

m Promenadni koncert se vrši dne 21. tm. v mestnem parku od 11. do 12. ure predpoldne. 1. Sor: »Delegacijski marš«; 2. Parma: »Triglavske rože«, valček; 3. Thomas: Predigra k operi »Hamlet«; 4. Puccini: Fantazija iz opere: »Madame Butterfly«; 5. Šebek: »Zbor Dervišev«, orientalska scena; 6. Gervais: »Jadrani u veselju in tugi: Potpuri primorskih pesmi«; 7. Čížek: »23-ta klasa (Ej trubači)« marš.

m Glede okrašenja božjega groba v stolni cerkvi se nam še poroča, da je delo tvrde »Vrt« (Gj. Džamonja i drugovi), kateremu brez dvoma dela čast.

m Klub mariborskih farmaceutov zavrača neutemeljene govorice, ki krožijo po Mariboru, ter hkratu ugotavlja, da se oddajajo in pripravljajo zdravila po vsakem receptu — bilo privatnim, bilo na račun bolniških blagin — v vseh lekarnah brez izjeme enako vestno, točno in natančno po zdravniškem predpisu.

KMF z vso odločnostjo odklanja pogoste očitke, češ, da je recepturno delo v tej ali oni lekarni površneje, oziroma, da se ne ravna po vsi asistenti dočno po zdravniških predpisih.

m Prijet tat. Pod tem naslovom smo objavili v eni zadnjih številčk policijske vesti, da je nek Ronko ukradel svojemu tovarišu 1000 D. Res pa je, da je nek Anton Korošec poneveril progovnemu mojstru v St. Ilju g. Francu Ronko strokovno knjigo vredno 1000 D in nekaj gotovine. Policija je Korošca izsledila ter oddala sodišču.

m Nočno lekarniško službo ima v tednu od 20. do 27. aprila lekarna pri Mariji Pomagaj (Mr. König).

m Tuji v Mariboru. V noči od 18. na 19. tm. je bilo v Mariboru priglasenih 30 tujcev in sicer: Meran 11, Zamorec 3, Kosovo 6, Črni orol 5, Pri grozdu 3, Halbwidl 2.

m Za ubogo vdovo je darovala neimenovana 20 D. Iskrena hvala!

m Izgubila se je zlata ura. Pošten najditelj naj jo odda proti odškodnini v našem uradništvu.

m Pristen šumadijski teran, l. po 11 D se toči za velikonočne praznike v gostilni »Kosovo«, Grajski trg. Nanovo urejen prahuprost vrt. Opozarjamo na oglaš današnji številki!

m Grajska klet. V soboto 19. in v nedeljo 20. ter v pondeljek 21. tm. koncert nar. žel. gl. društva »Drava«. Začetek ob 20. uri.

m Novi tečaji za strojepisje, slovensko in nemško stenografijo začnejo na zasebnem učilišču Ant. Rud. Legat v Mariboru dne 2. junija in trajajo štiri mesece. Vpisovanja in pojasnila v trgovini s pisalnimi stroji Ant. Rud. Legat, Maribor, Slovenska ulica 7 telefon 100.

m Telepatični prizori, izvedeni od Lee May, čarovne humoristinja, poleg novega sporeda dnevno v Klub-baru.

Narodno gledališče.

REPERTOIRE:

Sobota, 19. aprila zaprto.

Nedelja, 20. aprila ob 15. uri, »Divji lovec« (kuponi).

Nedelja, 20. aprila ob 20. uri »Boheme« (kuponi).

Pondeljek, 21. aprila ob 20. uri »Prodana nevesta«. (Gostovanje g. Križaja, člana zagrebške opere).

Torek, 22. aprila zaprto.

Sreda, 23. aprila, »Veseli dan ali Matiček se ženit«. Ab. D. (Premijera.)

Hudožestveniki tri dni v Mariboru.

Svetovni dramski umetniki hudožestvenega gledališča iz Moskve bodo gostovali v mariborskem gledališču tri večere in sicer bodo vprizorili eno rusko delo Dostojevskejevo »Selo Stepančikov«, dalje eno angleško, Dickensovo »Borbo življenja« ter delo slavnega indijskega pesnika Rabindranatha Tagore »Kralj temnega dvor«. — Vstopnice za ta izvanredna gostovanja se lahko rezervirajo vsak dan pri dnevni gledališki blagajni od 9.—12. in od 15.—17. ure, Telefon 382.

Velikonočni prazniki v mariborskem gledališču. Na Veliko nedeljo popoldne ob 15. uri se vprizori Finžgarjeva ljudska igra s petjem v treh dejanjih »Divji lovec«. »Divji lovec« je narodna igra v pravem pomenu besede; pred nami se odigravajo pristni vaški prizori. Pri predstavi sodeluje poleg številnega dramskega ansambla tudi ves gledališki zbor. Dejanje se začne ravno na Velikonočno nedeljo, torej v času, ki ga doživljamo sami ta dan; zato predstavo posebno priporočamo. — Istega dne zvečer ob 20. uri se ponovno vprizori ena najlepših in najpopularnejših Puccinijevih oper Boheme. Opera je že vsebinsko dramatično izredno zanimiva in napeta, glasbeno pa pravno očiarljiva in v dno srca segajoča. — Na Veliko pondeljek ob 20. uri pa se vprizori večnolepa, večnolada in večnoprivlačna Smetanova vesela opera »Prodana nevesta«, ki je letos pri nas še posebno zanimiva. Ker gostuje v vlogi Kečala odlični basist zagrebške opere g. Josip Križaj. Odlični umetnik slove baš v omenjeni vlogi kot izvrsten, prepričevalen interpret tako v glasovnem kot v igriškem oziru. V tej vlo-

dragih pesmih je Prešernovo ime danes last najširših plasti našega naroda, znano pa je tudi drugim evropskim narodom (Rusom, Čehom, Nemcem, Italijanom in dr.). Dela raziskovalcev Prešernovih posmi in njegovega življenja tvorijo danes že sama malo knjižnico; najzanimivejša morda pa nam je podal naš književni zgodovinar dr. Ivan Prijatelj v »Dusevnih profilih naših preporoditeljev« (Ljublj. Zvon 1921), kjer nam je predložil Prešerna - človeka, vzrastlega iz svojega miljeja in svoje dobe, a visoko nadkriljajočega oboje po svoji naravni nadarjenosti, po filozofski svoji naprednosti in po svojem pogledu na Lepoto, tako da se more primerjati mutatis mutandis recimo z Goethejem pri Nemcih, z Dostojevskim ali Tolstojem pri Rusih. Vedno pa še ostane toliko nepojasnjenih in nedoumljenih globlin v Prešernovem življenju kakor v njegovi poetiki, da se bodo še poznejša stoletja bavila z njim, in vendar še ne bo izčrpano veliko do zadnje kapljice. — Vir: Grafenauer — ista knjiga.

29. 12. 1600 je katoliška protireformacija sežgala v Ljubljani na javnem trgu 8 voz protestantskih knjig, »vse v večjo slavo božjo«. Komaj so bili Primož Trubar in njegovi idealni sodelavci položili temelje slovenskemu slovstvu in navezali stike s srbohrvatskimi književniki, ki so večino Trubarjevih knjig priredil za naše ljudstvo hrvatskega jezika v obeh pisnih cirilici in glago-

lici, nekatere tudi v latinici), že je nastopil neizprosni nasprotnik pokreta, ki bi bil mogel postati zatočišče in opora narodu v odporu napram nasilniku — državi (paralela: pravoslavje in turška država), in vničil v nekoliko letih, kar je sezidal prej trud pol stoletja. V jezikovnem oziru je pomenila morda potem sledeča književnost protireformacijske dobe napredek; saj je tudi ta morala dati nekaj pozitivnih dobrin, ker edino z negativnim delom ne bi bila mogla korenito iztrgiti tega, kar je zasedala ljubezen v ljudska srca. V kulturnem oziru pa je pomenilo delo protireformacije toliko udarec, da ga neki kulturni zgodovinar primerja bitki na Beli gori. In kakor so Čehi morali koncem 18. in začetkom 19. stoletja začeti zopet graditi tam, kjer so nehali pred omenjeno bitko, tako so tudi naši kulturni delavci v 1. polovici 19. stoletja delovali boreč se z nasledniki in dediči ultramontancev 17. stoletja (V. Vodnik, sam duhovnik, na pr. je bil član prostozidarske lože). Sploh pomeni vse delo za napredek našega naroda neprestano ponovno odgovarjanje na vprašanje, ali hočemo biti narod Hrenov ali Trubarjev. Za Sokola bo odločitev v tem oziru vedno lahka. — Vir: Primož Trubar in naša reformacija, napisal dr. Iv. Lah.

*) Boj proti pridobitvam reformacije je vodil za večino slovenskih krajev ljubljanski škof Tomaž Hren.

si gostuje g. Križaj pri nas zadajšč v tej sezoni.

Abonentom. Pri ponedeljkovi predstavi 21. aprila »Prodane neveste«, kjer gostuje v vlogi Kečala g. Križaj, član zagrebške opere, imajo vsi abonenti kupone, ako se javijo v abonentsko legiti-macijo pri dnevni blagajni.

Zadnje gostovanje g. Križaja, člana zagrebške opere se vrši na Velikonočni ponedeljek 21. aprila ob 20. uri. G. Križaj nastopi kot Kečal, katero vlogo šteje k svojim najboljšim.

Premijera »Veseli dan ali Matiček se ženijo« se vrši v sredo 23. aprila ob 20. uri. O tej igri bomo poročali v torkovi številki »Tabor«.

Sokolstvo.

IV. sokolska akademija v Ptuj.

Zgodovina sokolskih akademij v Ptuj se pričinja z letom 1919. — Od tega leta dalje prireja društvo redno letno po eno akademijo.

Društvo, kojemu so v zadnjem času vrste naraščaja ter posebno deca močno vzrasle, se mora boriti s pomanjkanjem prednjakov; raditega so se tudi pri zadnji akademiji, ki se je vršila nedavno, opazili nekateri nedostaki v preciznosti izvajanj in v disciplini, ki se pa spričo sedanjih razmer ne morejo kritikovati.

Točno ob 19. uri je otvoril akademijo br. starosta dr. Šalamon s pozdravnim govorom na občinstvo, ki je do zadnjega prostora napolnilo dvorano. Vkorakala je ženska in zanjmo moška deca od 6—10 let ter izvajala dve prosti vaji. Objavi so si z ljubkih nastopom in dobro voljo, ki so jo pokazali, pridobili srca občinstva, katero jih je nagradilo z živahnim pri-trjevanjem in aplavzom. S precejšnjo skladnostjo je izvajala ženska deca od 10—14 let tri župne proste vaje s petjem. Nad vse pričakovanje dobro se je odrezala moška deca od 10—14 let s tremi župnimi vajami. Korakanje, izvedba vaj, zadržanje v odmoru vse eksaktno, popolno! Najlepa točka večera!

Brat župni starosta dr. Pivko je v iskrenih besedah povdarjal potrebo sokolskega dela in razmaha na periferiji, upajoč na boljšo bodočnost. Občinstvo je navdušeno manifestiralo za sokolstvo.

Ženski naraščaj s tremi prostimi vajami tudi ni, oziraje se na njegov začetek, zaostaja za drugimi. Potrebne pa še vežbe osnovnih gibov. Moški naraščaj si je pridobil simpatij posebno s skupinami br. dr. Pivkova (samokolnice, živi stolci itd.). Članice so se potrudile. Motilo je preglasno štetje predtegovad-ke; nekatere nesigurne kretnje v nastopu in v prostih vajah je pripisovati ner-zvočnosti. Članske proste vaje so dobro uspeli. Nekaj članov-novincev bo treba še opetovano opozarjati na držanje lehti v vzročenju, na proženje nog kakor tudi na kritje. — Vojakom-podčastnikom gre kljub eni pogreški pri nastopu vsa čast! Članstvo naj se v disciplinarnem oziru vzgleduje! — Sabljača sta nam pokazala sistematično italijansko šolo mačevanja. Širše občinstvo ni žal razumelo različnih prostih sunkov, udarcev in parad. Izostalo je potrebno pojasnilo. Priklanjanje odhajajočih sabljačev mora prihodnjič izostati. Kot zadnja točka sporeda je bila orodna telovadba članic in moškega naraščaja na bradli ter članov na konju. — Članice so bile na orodju precej nesigurne, dočim je manj-kalo članom spretnosti v vezavi neka-terih koles. Za moški naraščaj niso bile

vaje povsem primerne. Vsem trem od-delkom se je končno poznalo, da so vež-baji za nastop prekratko dobo.

Kljub obširnemu programu se je sre-čno uspela prireditelj končala že ob pol 22. uri. — V očeh odhajajočega občinstva se je zrcalil moralni uspeh. Tudi bla-gajnik se ni pritoževal.

o Nova knjiga. Opozarjamo, da je iz-šla tretja (oz. četrta) knjiga brata dr. Pivka: »Carzani III. Vulkanska tla«. Dobiva se v društveni pisarni v Narod. domu ob uradnih urah.

o Udeležba Jugoslovenskega sokolskega saveza na Olimpijadi v Parizu. Tehnični odbor JSS je sklenil na temelju dose-ženih uspehov pri izbiri tekmi, da se vrsta Jugoslovenskega sokolskega save-za, broječa osem tekmovalcev in 4 na-mestnike, udeleži mednarodne tekme na Olimpijadi v Parizu.

Orjuna.

Letna redna skupščina Orjune Stu-denci se vrši v soboto 26. aprila 1924 ob 20. uri v mali dvorani Narodnega doma. Nacionalisti Maribora in okolice, pri-dite v obilnem številu! Zdravo!

Film.

Grajski kino. Včeraj so si ogledali azisopniki domačih in tujih listov veliko grajsko dvorano, katero je podjetna lastnica I. Mariborskega bioskopa gos-pa Lina Gustin spremenila v moderno kino-gledališče. Dvorana je bila doslej shramba za različno ropotijo in obsto-jala je nevarnost za ohranitev historič-nih fresk iz 17. stoletja, posebno ker bi se vsled nezadostnega zračenja pokvaril tudi strop dvorane. Z neoporečno tehni-čno predelavo dvorane odpadejo ti po-misleki; freske si je pred začetkom a-dapcijskih del ogledal deželni konse-rvator dr. Stelc iz Ljubljane, obnovo pa je izvršil akademični slikar g. Stern. Tudi stopnišče do dvorane je dobilo temelj-no barvo, odgovarjajočo prejšnji notra-njosti. Dvorana kino-gledališča je izde-lana po načrtih domačega arhitekta zelo okusno, tako z ozirom na barvo kakor arhitektoniko. V dvorani je prostora za 299 oseb. Za ventilacijo in druge varno-stne priprave je preskrbljeno. Danes zvečer ob 8.21. uri se vrši otvoritvena predstava. Podjetnica gospa Lina Gu-stin zasluži vse priznanje, ker je oboga-tila naše mesto z novimi reprezentan-čnim zabaviščem.

Mestni kino. »Tajnosti zlatorudnika«, ameriška pustolovščina v 5 činih, v glavni vlogi ljubimec Amerike, pustolovni komičar Hood Gibson, se predvaja v soboto, nedeljo in ponedeljek.

Turistika in sport.

o Zbirka za pomožno koč pri Pisker-niku v Logarski dolini jako klaverno iz-gleda in ni v čast mariborskim planin-cem. Spominjajte se te zbirke ob Veli-konočnih praznikih, ker se bo pola za-ključila in imeha darovalcev objavilo s 1. majem v »Taboru«. Prinese v denarju in blagu sprejema Brunon Rotter, Mari-bor, Krekova cesta 5.

o OASPD. Izleti: 27. aprila: Kum; 4. maja: Brezno - Sv. Pankracij - Remšnik-Marberk; 11. maja: Velika Kopa; 18. maja: Urška; 26. maja: Veliki vrh. —

Izleti se vršijo vsako nedeljo in praznik, akoravno niso razpisani. — Vsakdo, kdor se za iste zanima, naj se priključi. Ne-razpisane izlete izve se pri načelniku, ali pa v nedeljo zjutraj pred odhodom vlaka, na kolodvoru. »Na planine, na planine, vabi željno me srce...«

MO. Dne 20. in 21. tm. se imenuje k teknam Rapid rez. : Maribor rez. g. Planinška kot sodnika, Tekmo Viktoria proti Mariboru 20. tm. ob 16. uri sodi g. Nemeč, isto tekmo 21. tm. ob 14. uri pa g. Frankl.

o ISSK »Maribor« nogometni odsek. Vsi naraščajniki ki bi hoteli gojiti no-gometno panogo, naj se zglasijo 24. tm. v klubovi oblačilnici na igrišču.

o Viktoria Zagreb : ISSK Maribor. Ker je SV Rapid sodelovanje odpovedal, tek-muje ISSK Maribor oba dneva z SK Viktoria Zagreb. Maribor se bode po-trudil oba dni z asimiliranimi prenovlje-nim moštvom svojem resnemu nasprot-niku nuditi kar najresnejšega nasprot-nika ter se lahko pričakuje zelo resna, ostra in temperamentna borba. Razpored tekem je kakor sledi. Prvi dan 20. tm. ob 14. uri rezerva Maribor : rezerva Ra-pid kot predtekmo, ob 16. uri nastopi ISSK : Viktoria. V ponedeljek 21. tm. ob 14. uri ISSK Maribor : Viktoria, ob 16. uri rezerva Maribor : rezerva Rapid.

o Družabni večer kolesarskega kluba »Perun« se vrši na Velikonočni ponde-ljek ob 20. uri zvečer v vseh restavra-cijskih prostorih Narodnega doma z godbo in plesom ter sodelovanjem pev-skega zbora »Jadrane«. Vabljeni so vsi kolesarji in športniki ter prijatelji športa. Vstop prost!

o Kolesarska in motociklistična dirka se vrši v nedeljo 25. maja tl. na tukajš-nji dirkaški progi. Dostop vsem kolesar-jem kraljevine SHS. Podrobnosti slede. — Športna komisija: Kolesarski klub »Edelweisse«.

Objave.

o »Ples metuljkov«. Olepševalno društvo za mesto Maribor in okolico priredi dne 10. maja tl. v Götzovi dvo-rani ples metuljkov. Za to prireditev že vlada veliko zanimanje ter so predpri-prave za to prireditev v polnem teku. Po-sebna toaleta ni predpisana. Želi se pa, da pridejo dame o možnosti v domačih narodnih nošah in dečvah; gospodje pa v svetlih promenadnih oblekah. Vabila se v kratkem razpošljejo.

o Someščani! Ne pozabite se udeležiti veselice Olepševalnega društva za Mag-

dalensko predmestje v Mariboru! Pri-spevajte vsi, da se staro dravsko mesto olepša. Majnikova proslava se vrši dne 18. maja v krasnem gostilniškem vrtu g. Krajnc, pd. Stanitz v Radvanju.

KARO-čevlji

Maribor, Koroška c. 19.

Zanimivosti.

Intervju z milijardarjem.

Med ameriškimi milijardjerji se i po svojih dobrih delih odlikoval Pier-pont Morgan. Pa kakor je bil plemenit in milosrčen, je ta nesrečni milijarder (denar naureč ne prinaša vedno sreče) imel čisto ameriškansko posebnost: čas je meril na minute. Vsled tega ni rad sprejemal novinarjev, ki so ga nadlego-vali z intervjuji. Na potovanju v An-glijo pa je moral enkrat odstopiti od svojega principa. To se je zgodilo tako: Urednik nekega velikega londonskega lista, ga je pismeno zaprosil za intervju dveh minut. Morgan, misleč da ga bo oplašil mu odgovori, da stane vsaka tje-gova minuta 250 šilingov.

— Sprejemem vašo ceno, mu sporoči novinar. In drugi dan ga je moral Mor-gan sprejeti.

— Kaj želite od mene? srdito vpraša milijarder.

— Nič, odgovori mu novinar. Prosil sem od Vas dve minuti po 250 šilingov vsaka, kar znaša 500 šilingov in evo, pri-nesel sem vam to vsoto!

— In potem?

— To je vse.

— Pa kakšen intervju ste hoteli od mene?

— Jaz ga že imam. Ker sem stavil za 2500 šilingov da bom od Vas sprejel. Stav sem dobil. Vam sem dal 500, a me-ni je ostalo 2000 šilingov. Prišel sem to-rej, da Vam povem, da zaslužim 1000 šilingov za minuto, kar znači 750 več od Vas...

In če kdo komu kaj dolguje, boste Vi moj dolžnik, je dodal novinar, odhaja-joč skozi vrata.

Listnica uredništva.

Gg. Franc Frangež in Valentin Per-nat v Cirkoveh: Dozdaj Vaju ne najde-mo v seznamu naročnikov »Nar. list«, zato tudi ne moremo ustreči Vajini želji.

**Jumperji
Bluze
Jopice
Oprsniki
Sviterji**

se izdelujejo iz svile in volne po meri in nizki ceni

v strojni pletarni

M. VEZJAK

Vetrinjska ulica 17

Nogavice se podpletajo z naj-boljšim bombažem.

Ne pozabi naročnino

VESELJE IN ZADOVOLJSTVO

sije z obraza vsake gospodinje, ko vidi snežno-belo perilo. Z lahkoto in malo denarja doseže to, ako kupuje vedno le

milo „GAZELA“

katerega se dobi v vsaki trgovini!

Lipske žage in vsakovrstne stroje za obdelovanje lesa,

Reference: »Drava«, Hochmeggler in Vicher, Franc Pergler, Mari-bor. Viktor Glaser, Ruše, in Skazedonik, Muta,

polnojarmeniki,

vsakovrstne kombinirane Univerzalne stroje s tlačno in krožno žago, s sko-belnikom (Abicht-und Dicktenhobelm-schine), vrtalom, frezo in krožno žago, nadalje motorje in transmisije prv. in 2. kakovosti, razpošilja po nizkih cenah in pod ugodnimi plačilnimi pogoji 1145

Welker-Werke

Wien X. Laxenburgerstraße 12.

iv. Kravos, Maribor

Aleksandrova 13 Telefon 207 Slomškov trg 6

Usnjate torbice in kovčke za potovanje v vseh veličinah kakor tudi spise in dameke torbice, listalce, tobačnice itd. Nabirniki za šolarje, planince itd. Usnjate **gamaše**. Ovrat-niki, nagobčniki, biči in vrvice za pse, gobe, kožice in šet-ke za kočije prati. **Dežne ponjave** (plahle) za vozove in konje v vseh velikostih. Razni okovi za konjske opreme v nikelnu, medij, peniklovano ali črno lakevano. **Gonilni jer-meni** iz la usnja, kakor tudi šivalni in vezalni jermeni.

Vsa v jermenar., sedlar. in torbarsko stroko spadajoča popravila se sprejmejo in po mož-nosti hitro izvršijo.

Ugoden nakup!

Radi razpusta in likvidacije tvrdke

Verdnik & drugovi

družba z o. z.

Maribor, Aleksandrova cesta 51

se vrši od 16. do 25. aprila v prostorih gornje tvrdke razprodaja vsakovrstnega moškega perila, posebno delavskega in modnega perila ter manufakturnega blaga po lastni ceni in v poljubni množini.

Podpirajte slovenske tvrdke!

Gospodarski del.

Nekaj iz teorije kmetijstva.

(Dalje.)

III. Sadjarstvo.

Dravesnica.

V drevesnicah se prešajajo sadni divjaki iz semenščic, kadar so dovolj razviti in se navadno drugo leto po presaditvi pocepajo (požlahtnijo), ako je to potrebno, in se tam negujejo, dokler ne dobe pravilne krone, ozir. oblike, ki jo jim hočemo dati. Požlahtnijo se sadike od onih sadnih vrst, ki razmnožene iz semen; dajejo le slabše plodove, nego če bilo sadike, od katerega je bilo vzeto seme. V to kategorijo spadajo jabolke in hruške in zaradi tega velja pravilo, da se morajo vsi jabolčni in hruševi divjaki v drevesnici požlahtniti, a ostale sadne vrste, ki dajejo, razmnožene iz semen iste plodove, se požlahtnijo samo, kadar se želi dobiti kako drugo sorto.

Požlahtnjenje ali cepljenje (kolonizacija). Sadike, katero se želi požlahtniti, se imenuje podloga, del s katerim se požlahtnjuje ali cepi, se imenuje cepič (vijoka) ali oko; cepič — ako se cepi s pogankom od večih oces, oko — ako se pri cepitvi rabi le eno oko, v katerem slučaju se cel posel imenuje okuliranje. Sadike, na katerih je cepljenje izvršeno, se imenuje cepljenke (kalem). Cepljenke uspeva tembolj, čimveč se delikata podloga in cepič in ako pride skorja in liče cepiča ležati na skorjo in liče podloge. Nadalje je uspeh cepljenja odvisen od čimboljšega izbora podlog in cepičev, od debelosti, v kateri se cepi, od orodja, s katerim se cepi, in od načina cepljenja.

Izbor cepičev. — Cepiči so dvojni: za spomladansko cepljenje se rabijo žele (olesenele) enoletne mladice (vejice), imenovane letorast — a za poletno in za jesensko cepljenje toletne mladice. Pri izboru letorasta za spomladansko cepljenje, je paziti na to, da so popi (okea) dobro razviti in da so od solnne strani krone. Cepiči naj imajo dve do tri očesi. Cvetni popi se morajo s cepičev odstraniti.

Tudi pri izboru cepičev za poletno in jesensko cepljenje, se mora paziti, da so očesa dobro razviti in da se jih vzame, od solnne strani krone. S cepičev za okulacijo je takoj odstraniti vse listje, toda odrezati ga je tako, da ostanejo cepiči nepoškodovani na cepiču. S tem se prepreči izhlapevanje sokov in cepiči ostanejo dalj časa porabni, zlasti če se jih shrani v vlažen mah. Vendar se priporoča zelene cepiče čimprej porabiti.

KMETIJSTVO.

Setve v spomladi.

Ko se osuše njiva z zimskim žitom, z ržjo, pšenico in ječmenom, so videti malo obetajoče, rumene in revne. Minejo dnevi in tedni, preden to stanje preneha in se rastline zboljšajo, zgostijo in dobro ozekene. Temu se lahko odpomore, ako hočemo mladim rastlinam pomagati.

Zaradi zimskih padavin je površje zemlje nekako zadelano in zapeto, takovta je vsak prost prestop zraka iz zemlje navzven in nasprotno zabranjen. Sele lahek pomladanski dež odpravi ta nedostatek. Kmetovalec pozna ta blagodejni dež, ki mu čez noč pomaga ozeleneti prej rumene setve!

Vzrok, da so žita rumena, je nekako zastrupljenje rastlin z ogljikovo kislino, ki nastaja redno pri razkrojevanju in ki ne more ven iz zemlje. In ko je zunaj zemlje tako potrebnih mlade rastline naravnost hrepene po ogljikovi kislini, kajti potrebujejo isto za rast. Spodnja stran listov namreč vsrkava skozi male odprtine ogljikovo kislino.

Z branjem je v zgodnji spomladi lahko opaziti, kako temno stanje naših posevov. To lahko izvirno z nazaj obrnjeno hrano ali na da mrletemo brano s trnjevinami vejami in tako zabranimo, da ne gre pregloboko. Posebno pripravne za to so tridelne, lahke brane, kakor jih izdelujejo strojne tvornice. Če smo že tako daleč, da se je zemlja osušila in smo si pripravili brano, potem pride najtežje! Otrčimo se starokopitnih na-

Za okulacijo na speco oko, se reže cepiče kakor za poletno in jesensko cepljenje, za okulacijo na bdečo oko pa se dobivajo cepiči iz letorasta, ki je bil odrezan januarja meseca in ki se do porabe v aprilu shrani v kleti v vlažnem pesku in od katerih se vzamejo najboljše sadike.

Izbor podlog. Iz semen pridobljene podloge (divjaki) imajo vedno boljše koren, so bližnje rasti in večje trpežnosti, nego podloge iz korenstih pogankov, iz ključev, potaknjencev ali višank, zato pa začenjo cepljenke na teh začetnih podlogah ranije roditi in dajejo debelejša in lažje sadike, nego na podlogah semen. Za podloge so važne:

a) pri jablanah: za visoka in poldelbata drevesa jabolčni divjaki iz semen, kitajsko ali slivovolistno jablan (malus prunifolia), a za nizke oblike (prilikočce) sibirsko jablan (malus baccata), holandsko jablan ali dušenko (malus pumila Doucin) in petrovsko jablan (malus pumila paradisiaca);

b) pri hruškah: za visoka in srednja debela — hruškove divjake iz semen, za prilikočce — kutino (Cydonia vulgaris) in te hruškove oblike, rdeči in beli glog (crataegus oxyacantha in mor. vlna), švedski oskorš (Sorbus intermedia) in smrdljivčino (Sorbus aucuparia);

c) pri kupinah: portugalsko ali vranjsko kutino, zatem avstrijsko (Cydonia vulgaris quercetorum), pridobljeno z osipavanjem ali z vsolanjem, ali beli glog, pridobljen iz semen, zlasti za slabejša in suhe zemlje;

d) pri nešpljiz: beli glog iz semen, redkeje smrdljivčino, hruško, kutino in nešpljo, ker uspeh ni vedno dovoljen;

e) pri oskorših: hruško, redkeje beli glog iz semen;

f) pri črešnjah in višnjah: za visoke in srednje debela — domačo in cvrjo črešnjo, pridobljeno iz semen in mahaleborko (Cerasus mahaleb), a za prilikočce — višnjo iz semen ali pogankov iz korena, zlasti za kraje, kjer se je bati hudega mraza;

g) pri slivah: za visoka in srednja debela — divjake iz semen domače slive ali od St. Julien, trnoslive (Prunus Mirabolana), a za nizke vrste pogankov od vseh ravno omenjenih podlog, redkeje črni trn (Prunus spinosa);

(Dalje prihodnjič.)

vad in ne stopajmo samo oprezno v žitno polje, ampak obdelujmo ga z ostrejšo brano. Seveda se lahko pripeti, da nas pogosti sosed za zmešanega, sosed pa za gresnika! Marškatara rastlinica se bo pri branju iztrgala in stari oče, žena in vsi, ki bodo to videli, bodo to početje hudo obsojali. Tudi pa treba biti neizprosni in se zanašati na uspeh. Če prvo leto nas bo dovelo do preprčanja o koristih tega dela, drugo leto pa bo že postalo tako potrebno, kakor je oranje.

Kdor hoče več storiti, naj natrosi pred branjem 50–70 kg apnovega dušika na oral. Zemlja mu bo to plačala z večjim pridelkom na žitu od 100–250 kg, 50 kg apnovega dušika, raztrošenega na njivi, računanih z 200 Din, so vredni 50 kg pšenice po 4 Din, kg. Z zgotovitvijo pa lahko pridobimo dvojen pridelek. Li vo koten kmetovalec za boljši izkupicek pri svojem gospodarstvu, kakor je naveden — z 200 Din, glavice po 5 mesečih dobiti 400 Din? — Ernst Oslander, Guštanj.

VINOGRADNISTVO.

Uporaba zveplovačnega brozga.

Zveplovačeno brozgo splošno priporočajo kot izborno obrambno sredstvo. Posebno zabranjuje v vinogradih nastop ovidja, ako se trte z njo namažejo, koncem zime pred brstenjem. V tem primeru je primerno 1 lit. zveplovačnega brozga 2 do 3 l vode. Za mazanje enega orala se potrebuje okoli 1 hl, če za rabo pripravljeno, to je z dva do trikratno množino vode zredeno brozgo. Tudi sad-

no drevice, skropljeno pred brstenjem, ohranimo pred ovidjem, škrlapom, ko dravostjo, listnimi in krvavimi ušmi, pred kaparji in drugimi rastlinskimi živalskimi škodljivci. Maza se celo irta od vrha do tal. Da se vrši delo temeljiteje, je pri rezi ostrgati vso staro skorjo in rezje zmočiti iz vinogradih ter ostati.

Z zveplovačeno brozgo namažemo trte od ovidja do konca, kakor nena-mažemo, zaradi tega je tudi bolj varno pred pomladno pozebo. Zveplovačeno brozgo se rabi pa tudi v poletnem času za škropljenje trsa proti ovidju. Pedaž se primeša 1 litru brozga 30 do 40 litrov vode. Skropiti se ne sme v prevročnem dnevnem času. Skropljenje je takoj po uporabi dobro očistiti, ker zveplovačeno brozga razjeda bakreni posodo.

Priporočajo se tudi skropiti sadna drevice v poletnem času pred in po cvetenju ter se vzame za prekatno sadje na 1 liter brozga 25 do 30 l, za kosčičasto sadje pa 30 do 40 l vode.

Zveplovačeno brozgo je shraniti v dobro zaprtih lesenih, steklenih, železnih ali lesenih posodah, ker sicer izgubi na zraku časoma učinkovitost.

g Vinogradi na živem pesku. Ministrstvo poljoprivrede je storilo potrebne korake, da se čim prej prične dela za nasad vinogradov na živem pesku. Interesentom daje ministrstvo navodila in pomoč.

TRŽNE CENE.

Tržne cene v Mariboru 19. aprila: 1 l mleka 3–4 D, 1 l smetane 12–16, 1 kg surovega masla 44–48, jajca kom. 1–125, 1 kg glavne salate 3–5, 1 kupček regrata 1, kupček motovila 1, 1 kg jabolk 6–13, 1 kg kisl. zelja 2.50, repe 2, 1 kg govejega mesa 24–25, telečjega 35–38, svinjine 35, svinj. prekaj. 45–50 Din.

g Tržne cene v Celju dne 15. tra. Govednar: v mesnicah I. 25, II. 23, na trgu I. 24, II. 22. Teletina: I. 30, II. 25. Svinjina: I. 35, II. 30, slanina I. 36–38, II. 36, ameriška mast 32, domača 30, prekajeno meso I. 45, II. 40. Kokoš 40–50, puran 150. Mleko 3.50–4, surovo maslo 60, čajno 88, kisl. smetana 18, jajca 1.25. — Pijače: staro vino 12–15, novo 9–12, pivo 8, žganje 30. Kruh: beli 7, črni 6. Moka: 500 g 6.20, 500 g 5.80, 2. 5.50, 4. 4.50. Na drobno po 20 para več. Spicerijsko blago: Portoriko 68, Santos 48, Rio 40. Kava pražena 50–68, kristalni sladkor 20.50, v kockah 23, riž I. 11, II. 6.50–10, namizno olje 30, bučno 38, testenina 12–18, milo 17–20, žito: pšenica 350, rž 320, oves 325, ječmen 330–340, fižol 600–700, grah 1890. Krma: seno 50–87.50, slanina 50, Zelenjava: regrad kroznik 1.50–2, Komad kole-rabe 2.50, kroznik spinage 1.50–2, Krompir 1.25–1.50.

g Zagrebški tedenski sejem (17. tm.) Sejem je bil prilično živahen. Dagon domačih volov je bil večji nego na prejšnjih tedenskih sejnih. Cene pa so napram prejšnjim sejmom ostale v glavnem nespremenjene. Telet je bilo dovolj, toda večina slabše vrste; radi velike ponudbe so jim cene dalje padle. Ravno tako je bilo mnogo svinj, in sicer same mršave. Nadalje je bilo mnogo konj, ki so se slabo trgovali, ker znanjih kunccev ni bilo. Krme je bilo dovoljeno v večjih količinah. — Cene za kg. žive teže so bile:

voli domači I. 15–16.25, II. 13–14.50, III. 10–12, bosanski vol I. 12.50–13, II. 11.50–12.50, III. 10–11; krave domače I. 13–17, II. 12–13.50, III. 9 do 11, teleta 12.50–15, telice domače 12–14, svinje mršave 20–22.50 D. Krma: seno 75–125, otava 125–150, detelja 125–150, slama 75–100 D. — Konji komad: tovorni 15–17.00, 15 do 45.00, lahki 10–11.000, kmetijski 6–7.000, fižakerski 4–5.000, jezdnji 8000–10.000 D.

g Zagrebški trg s kožami in snjem (16. tm.) Trgovanje z izdelanimi kožami slabo. Notirajo na debelo: jarmenski krupeni 110–115, kravji (vache) krupeni težki 95–98, srednji 92–93, lahki 88–92, kravje (vache) polovice teže 68–70, srednje 64–66, lahke 60–62, vratovi 45–48, boks goveji k 20–22, II. 18–20, telečji I. 28–32, II. 26–28, III. 25–26, IV. 23–24 D. Na tržišču s sirovimi kožami tendence slaba. Promet slab radi pomanjkanja denarja in radi slabe tendence na zunanjih trgih, kjer so deloma cene nižje nego pri nas. Zato se računa, da bodo cene sirovim kožam pri nas občutno padle. Cene: lahke in srednje kože 17–18 D kg, težje 18–19 D kg, telečje 33 do 35 D kg.

g Nova iznajdba v mlinski industriji. Inženir Holub, vodja nekakega modernega mlina v Češkoslovaški, je znašel nov način mlenja, s katerim se lahko doseže značne prihranke v produktivi moka. — Moka, ki se je že na njegov način zmlela, se je v konzumu jako dobro obnesla. Z uporabo novega sistema se bo prihranilo letno 35.000.000 moka. Izumitelj se je zadnji čas pogajal z prizadejimi faktorji za odkup njegovega sistema.

g Razstava madžarskih vin v Svici bo letos v svojo propagando za madžarska vina. Mi pa pričujemo vinsko razstavo doma.

Obrtni vestnik.

g Dobava raznega platna za tapeciranje vagonov. Direkcija državnih železnic v Ljubljani razpisuje ofertalno licitacijo na dan 26. aprila 1924 za dobavo 2000 m raznega platna za tapeciranje vagonov. Pogoji se nahajajo v vpogled pri ekonomskem oddeljenju Direkcije državnih železnic v Ljubljani. Gospodarska cesta (nasproti velesejma) vsak delavni dan od 10. do 12. ure.

g Dobava bakra, bakrene pločevine in bakrenih cevi. Direkcija državnih železnic v Ljubljani razpisuje ofertalno licitacijo na dan 28. aprila 1924 za dobavo 12.000 kg okroglega bakra, 2800 kg bakrene pločevine, 345 kg bakrenih cevi. Pogoji se nahajajo v vpogled pri ekonomskem oddeljenju Direkcije državnih železnic v Ljubljani. Gospodarska cesta (nasproti velesejma) vsak delavni dan od 10. do 12. ure.

g Dobava šamotne opeke. Direkcija državnih železnic v Ljubljani razpisuje ofertalno licitacijo na dan 30. aprila 11. za dobavo 3000 komadov šamotne opeke za lokomotivne peči 240x75 mm. Pogoji se nahajajo v vpogled pri ekonomskem oddeljenju Direkcije državnih železnic v Ljubljani. Gospodarska cesta (nasproti velesejma) vsak delavni dan od 10. do 12. ure.

Sedaj sta brata milijonarja,
kot listja polno je denarja —
kaj srečo je to povzročilo?
To milo „ZLATOROG“ je bilol

Pisarna: Ptujška cesta 21

FR. KUMERC, MARIBOR

Delavnica: Pod mostom 10

ODLIKOVAN:

na I. obrtni razstavi, I. industrijski obrtni razstavi, I. pokrajinski obrtni razstavi v Mariboru.

za železne konstrukcije, strojno, stavbeno ključavničarstvo s pogonom na električni tok in autogenično varenje

PRIPOROČA

se slav. občinstvu, podjetjem in državnim uradom.

Mala oznanila.

Pohištvo

Iasnihi izdelkov za spalne in jedilne sobe najceneje v zalogi Serceer in drug. Maribor. Vetrinjska ulica šte. 2. 106

Tako je!

So bogataši katerim nič drugega ne manjka, kakor samo knjiga "BABILONSKA UGANKA". 612

Privatni uradnik, Slovenec, 23 let star s štiri letno prakso v odvetniški pisarni, perfektno v srbohrvaščini in cirilici isče primerne službe. Cenjena ponudba pod "Dobra mes" na upravo "Tabora". 785

Glasevir (Stutzflügel) po ceni na prodaj. Einspillerjeva ulica št. 26. 859

Žaga Nassimbeni Vrta ulica št. 12. oddaja po nizki ceni odpadke lesa. Istotam se sprejme tudi vsako množino drv za rezanje. 848 2-1

Pravi sadjevec se dobi čez cesto v Gregorčičevi ulici 23. dvorišče. 855

Moderno in higijensko urejeni brivski saloni Fr. Novak. Aleksandrova cesta 22, se cenj. občinstvu priporoča, prvovrstna postrežba, gg. gostom in abonentom na razpolago predalnik za lastno brivno orodje. Uradnikom in poduradnikom v predplačilu popust. 2622 50-42

Podpirajte sokolski tisk!

Dražne ponjave za vozove in konje, gamaše, nahrbtnike, potna krevčke in terbiice, genilne jermene v vseh širinah i. t. d. priporoča Ivan Kravos, Aleksandrova c. 13; Siemškov trg 6. 246

Strojeplinski pouk daje Hilda Kovač, Maribor, Krekova ulica 6. 657 5-2

Pesamezni pouk v knjigovodstvu, korespondenci in stenografiji daje Kovač, Maribor. Krekova ulica 6. 656 5-3

Trgovska hiša v Mariboru na zelo ugodnem prostoru na prodaj. Pojasnila pri upravitelju A. Skasa, Maribor, Krekova ulica 16 in pri lastniku Robert Stöhr, St. Pölten, Schießstattpremenade 3, Österreich. 670 10-2

Popravilo čevljev brez izjeme kakor tudi vsa narečila po meri sprejema čevljarstva delavnica R. Monjac, Jurčičeva ul. 9. Cene zmerno! Postrežba točna 702 10-7

Amaterji! Sveže foto-potrebščine prvovrstnih znamk V. Vlasič, Maribor, Gosposka ulica št. 23. 818 10-3

Prepričajte se, da je najboljša zobna krema „ITO“ ki se povsod dob

BERSON

gumijeve pete in podplate

Vam mora Vaš čevljar pribiti na Vaše čevlje, ker s tem si ne samo, da si prihranite denar, si očuvate tudi noge in obuvalo.

IV. Kovačič, Maribor

Koroška cesta šte. 10 — Nasproti Cirilove tiskarne
TRGOVINA STEKLA IN PORCELANA
STEKLARSKA DELAVNICA

Velika zaloga stekla, porcelana, šipe za okna, ogledala, vsakovrstne posode, svetilke itd. — Vse po najnižji ceni.

Točna in solidna postrežba
Poskusite in prepričajte se

Edina slovenska tvrdka te stroke v Mariboru

Stara pesem

izkopana iz 3-tisočletnega groba egiptovskega kralja.

Opeko kdor dobro hoče dobiti, ta v Račju jo mora zdaj naročiti. Streho trpežno kdor hoče napraviti, opeko iz Račja mora nabaviti. Denar si prihrani, srečo privabi, blago »Opekarne v Račju« kdor rabi. To pesmico danes vsak mora znati, to solarčku skrbna pravi že mati.

Vesele Velikonočne praznike

cenjenim gostom, prijateljem in znancom želi

KAVARNA „JADRAN“

Klobuke, čepice

najnoveše oblike od 30 D naprej ter perilo, samovaznice, čevlje, dežne plašče itd. po najsolidnejših cenah nudi

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg št. 2. 103

Edino je električni
BRZOVAR
in
POTAPLJALNIK
patenti p.
HEUREKA

dasta v momentu vrelo vročo ali mlačno vodo. Dobivajo se pri lastniku M. Nerač, Slovenska ul. 12 kjer se vidijo tudi vsi aparati v funkciji. 20-12 356

Telepatične SEANCE

Lea May, čarovna humoristinja
Olga Glück, mednarodna pevka
Walter and Gert, moderni plesni duo

Podaljšano! Rudolfi Podaljšano!

virtuoz na citre

Klub-baru

Dnevno ob 22. uri
!! Ilse Sirks !!

VINO TOČ KUGY

Košake se je z današnj. dnem otvoril.

MOSTER TVORNICAKOV D. D. ZAGREB

Na kanalu 41.

razstavi svoje izdelke, kakor lake vseh vrst za vse stroke, firnež, holandski in umetni firnež, oljate barve — steklarski zamazek (kit), barve

kemično čiste, olepšalne in zemeljske na

Zagrebskem velesejmu

industrijski trijem, stojnica šte. 172.

Znižane cene!

Traverze, cement, železo, žično ograjo, kovanje, kuhinjsko posodo in vse drugo nudi veletrgovina z železnino

Pinter & Lenard - Maribor

po najnižjih dnevnih cenah. Solidna in točna postrežba!

Telefon 100 ANT. RUD. LEGAT, MARIBOR Slovenska ulica 7

Pisalni stroji, barvni traki, karbon-papir, prebojni papir, urejevalci za pisma sistem „Indus“, popravila in snaženja pisarniških strojev.

858

Za velikonočne
praznike se toči
novi, izborni
šumadijski
teran po Din 11.-
GOSTILNA
„KOSOVO“
Grajški trg št. 1.

Velika 588
pomladanska izbira

modernih gotovih
moških, deških in
otroških oblek, mod-
nih raglanov, usnja-
tih sukenj, gumijevih
plaščev, modnih hlač
po zelo znižanih ce-
nah. Za naročila po-
meri velika izbira
angleškega in češke-
ga blaga. Za točno
in moderno izvedbo
jamči

Franc Cverlin
krojaški mojster
Maribor, Aleksandrova cesta 28

Leseno pohištvo
Zelezno pohištvo
Tapetu. pohištvo
Pisarn. pohištvo
Posteljna oprava
Preproge
Zavesa

Blago za pohištvo
Posteljno perje

po izjavnostno nizkih ce-
nah v zalogi pohištva

Karol Preis
Maribor.

Gospodsk. ulica št. 20
(Pirchanova hiša)
Svobodni ogled
Ceniki brezplačno!

Potnika

dobro upeljanega v Sloveniji in
deloma v Hrvaški, je prvovrst-
na moč sprejema živilske indu-
strije v Mariboru. Ponudba z
navedbo desedanjega delovanja
je poslata na upravo „Tabora“
pod „Prvovrstna moč“.

Proda se zelo ceno
vila z stanovanjem in vrtom

Tozadevne informacije poda odvetniška pisarna
dr. A. Mulej, odvetnik, Maribor, Aleksandrova cesta

HOTEL „MERAN“
MARIBOR

je vsled težke oboletosti lastnika
tako na prodaj, oziroma se od-
da v najem. Prostori so zelo
primerni tudi za bančno ali kako
drugo večje podjetje. 813 3-1

izšel je ročni

Zemljevid slov. ozemlja

v merilu 1:600.000, priredil ravnatelj učiteljske
Matija Pirc, risal učitelj Slavoj Dimrik, tisk
litografija in založba Mariborske tiskarne d. d. Ma-
ribor. Zemljevid je izvršen v štirih barvah in obsega
se ozemlje, na katerem bivajo Slovenci, ter je na-
menjen predvsem šolski mladini. Cena zemljevidu
v štirih barvah Din 9.—, isti zemljevid v osmih bar-
vah Din 10.—.

Naročuje se pri

Mariborski tiskarni d. d.

GOSTILNA S PRENOČIŠČEM

v sredini mesta, na najprometnejšem
kraju v večjem mestu v Sloveniji,

se odda v najem

s celim inventarjem, Krasni, veliki prostori,
dvorani, prahu prost vrt. Naslov v upravi.

Preoblikuje se vsaki stari klobuk od 40 do 45 Din
Jamčim za prvovrstno delo, Gospe od uradništva in
penzionistov 30 % popusta samo pri

Lya Zahlbruckner

modistinja, Gosposka ulica 40.

Podpirajte Jugoslovensko Matico!

Naznanim mojim cenje-
nim odjemal-

cem, da sem se preselila s svojim strojnim
pletanjem od 1. aprila iz Rajčeve ulice 4, v

Splavarsko ulico 6

in se nadalje priporočam za izdelovanje vsako-
vrstnih jopic, moških, ženskih, otroških kakor tu-
di popraviljanje pletenin in nogavic. S spošto-
vanjem **Josipina Klavara**. 841

Zdravilišče Rogaška Slatina

Najlepše in najbolj moderno urejeno zdravilišče kraljevine SHS.
Svetovnoznani zdravilni viri:

„TEMPEL“ „STYRIA“ „DONAT“

Zdravljenje vseh žilodčnih in črevesnih bolezni, bolezni srca, ledvic in jeter

SEZONA: Maj—september.

Cene zmerne. — V pred- in posezoni znaten popust. — Koncertna vojaška godba.
Največja udobnost. — Promptne zveze ugodne.

Zahtevajte prospekte!

Ravnateljstvo zdravilišča Rogaška Slatina.

Ugodno, kupite

kravate, srajce, klobuke, če-
pice, robce, nogavice, palice,
in parfumerijo v modni trgo-
vini

B. Veselinović & Ko.

Maribor, Gosposka ulica 26

— Najlepše novosti —

128

Urška, al' že veš

da je dobil

A. VICEL, MARIBOR

Glavni trg št. 5

emaširano težko posodo znamke
„Goliath“ in lažje vrste, češko-
slovaškega proizvoda, pločev-
nasto in lito posodo, porcelana-
sto, kameninasto in stekleno ro-
bo najboljše vrste. Vsa kupuje
pri njem; zato hiti, da ne za-
mudiš. 40-4

Kolje za vinograde

rezane in cepljene prodaja

„DRAVA“ lesna industrija d. d.

Maribor, Meljska cesta št. 91.

Opekarna v Lajtersbergu
pri Mariboru

odda promptno in po ceni solidnim kupcem večjo
množino zidne opeke, piberjevih repov, strešne
zarezne opeke, dvorezne strešne opeke prve in
druge kakovosti. — Jako ugodna odplačila po do-
govoru. 625

VELETRGOVINA SPECERIJSKEGA IN KOLONIJALNEGA BLAGA TER DEZELNIH PRIDELKOV

M I L O Š O S E T

Telefon 137.

MARIBOR, GLAVNI TRG

(PREJE M. ZIEGLER.)

Telefon 137.

Nakup in prodaja ovsa, koruze, žitola, krom-
pirja, vinskega kamna in drugih deželnih pri-
delkov.

Zahtevajte cenik!

Prodaja se:

Specerijsko in kolonijalno blago ter banatska
moka po najnižji dnevni ceni.

Zahtevajte cenik!

1924

VELIKONOČNA PRILOGA

1924

„TABORA“

Jos. Kostanjevec:

O Veliki noći.

Switalo se je. Zavzdihnila je zemlja naokoli in se snukoma zdramila iz težkega večmesečnega sna. S svojim snukom je zbudila griče, da so se sklonili drugi k drugemu, si pogledali v oči in se čudili, kako je mogoče, da jim je nekdo med spanjem odnesel belo zimsko kucmo, ki so si jo bili nadeli; ko je pozno pod jesen završala prva ledena sapa čez visoke grebene... In topel dih pluje od juga, veje po dolini, ob potoku in studencu prasketa in šumi, kakor da stopa težka noga po krhkem steklu in ga drobi. Prasketanje se izgublja v daljavi, odmeva od druge strani, od tretje, zemlja se umiva, se češe in si snaži ter pravi pravlja šareno obleko za veliki praznik svojega vstajenja. Valčki ne pomišljajo več, v kolo se zavrté, zapoje pesem že davno pogrešano, težko pričakovano. — Zadržane se ozro po njih jelše ob bregovih s svojimi drobnimi napenjačimi se očesi, veselo stresajo svoje kožuške napihnjene mačice starih, nizko se klanjajočih vrb, da pada in siplje nanje droben zlat dežek iz zlatega oblaka. Izpod nizkih brežin zatrobijo prve trobenice, med grmovjem zavone zvončki od vseh strani. Od juga odnekod prihaja glasov, rahlo se ziblje vzduh kakor bi ga premikali milijoni lahkih ptičjih kril, plujočih pod sivkastimi zlatoobrobljenimi oblaki, kakor bi se bližali tropi pisanih metuljev in iskali, kam da posedejo...

Iz oblakov se siplje zlato po okolici, se vali dalje kakor veletok, bezeg za plotom si mane oči, ščinkavec na vrtu poje veselo alelujo. Iz stolpov se glase zvojni in dramijo ter kličejo k vstajenju. Glave se dvigajo kvišku, prsi se širijo in noge so lahke kakor vrtalka. Vse kakor v nekdanjih, davno prošlih časih. Kam

se je vse poizgubilo, kar se je zgodilo žalostnega? Zemlja je popila morje krvi, a reke in potoki, iz nje izvirajoči, so čisti kakor ribje oko... Dan in noč je vhažala smrt skozi duri in vrata, skozi okna in skozi vsako rano, a iz teh neskončnih smrtnih dvoran pluje življenje in smrti ni nikjer in nikjer žalosti... Smrti ni, kjer kipi pomlad, žalosti ni, kjer se čuti-pomlad. Iz smrti vstajenje, v vstajenju novo življenje in daleč zadaj bridkost in trpljenje...

Večeri se, solnce je zašlo za zapadne gore, velik zlatordeč kolobar še blešči nad vrhovi. Viški še skoro golih dreves silijo visoko proti nebu. Visoko gor na koncu mladike je sedež kos, njegov voščenorumeni kljun se sveti oddaleč, njegova pesem se izliva iz ozkega grla kakor žuboreči potek, hrepenenje in koprnenje sega v srca. Počasi ugaša večerna zarja na zahodu, visoko gori zblešči prva zvezda... pomladen večer pada na pojočo zemljo...

In zvonovi pojo... pojo... Dvignejo se bandera, zatrepeče v lučih srebro in zlato, zvončki zvončkajo, pevec pojo, procesija se vije tja vun po ozki poti ob zeleno poganjajočih žitnih njivah, ob travnikih, k novemu življenju vstajajočih... Mrak se spušča vedno nižje, zvonovi polnijo dolino, njih glasovi segajo čez tretjo goro, se mešajo in izlivajo v eno samo veliko pesem, pesem odrešenja...

— Orgle tucijo, odprti je grob, na daleč se razlega:

»Prišlo je vstajenje, kakršnega niste pričakovali, ne Vaši očeti, ne Vi in ne Vaši otroci... Prišlo je, zatorej glave kvišku... Aleluja!«

Zmaj je pomlad, v starih made in življenju. —

Jugoslovanski Hristos.

Tilna svetojovanska noč obvila je najvišji vrh na Boranji.

Snog je pokrio mrtvo, mraz je omučao živo.

Potmulji šum valovite Drine peva žalobitno pesmu o pogaženi hercegovačkoj bešici i oskrnavljenom bosanskom grobu...

Na vedrom nebu sjaji mesec i šapatom priča ruinoj Danici staru pesmu svoju:

... Kako Kajin poseže da usmrti svojega brata Avelja...

Zalna pesma bruji glasom, koji čuju samo slatka srca i razumeju samo omedlane duše...

Na najvišjoj čuci stoji Ljubomir Savić iz sela Stepojevca, sreza posavskog, okruža beogradskog. Uvio se u izveštalu vojničku kabanicu. Na glavi mu kratka šumadijska šubara. Na nogama prepleteni šabački opanci. Naslonio se na kratku dilku.

Očima gleda put Drine, a dušom strepi put Kolubare...

... Razvalili su sve, kad su došli: školu, crkvu i obe mehane...

Tako piše čata Miša u pismu, koje je danas stiglo.

... i reci Ljubomiru Saviću sinu Ilije i Milojke Savića, da se nema rašta vraćati doma: oca so mu obesili pred Pepinini cerićima, majku su mu razneli na bajonete kod Mičićevog spomenika, ženu so mu stigli na čupriji na Beljanici i ni Turci nebi učinili što oni učiniše od nje... Drugog dana izbaci je Beljanica

kod Sarićeve sečine... bog da joj dušu prosti!... Ostadoše deca sama i razbežaše se na sve strane: Miloša nadjoše smrznuto kod Jankovićeve kolibe u Trebežu. Janju pregaziše švapski konjenici na Turiji, a Milorad umre od tifusa u kući Gjure Bošnjaka... I reci svakome iz sela Stepojevca, sreza posavskog, okruža beogradskog: kome doma ostade rob, čeka ga grob; a kde mu bejaše ognjište, naći će zgorište...

Iz daljine se začu škripa snega. Ljubomir Savić prihvati pušku obema rukama:

»Ne može čovek verovati ni onome koji se krsti sa tri prsta, ni onome koji se krsti celom šakom!«

Nasta tajac.

Mesec veže tihanim glasom:

»I reče Kajin Avelju: sve je moje dokle doseže sulica oca mog! A Avel reče Kajinu: sve je moje dokle doseže ralica oca mog!...«

Opet zamakoše umorne oči za Drinu, a ucveljena duša izgubi se iza Kolubare: ... I tada dodje pred njim narednik Janko Andjelic, iz Sela Šiljakovca. Nije nalik na onog čoveka: osedio kao ovca, pogurio se kao leska, a pocrnio kao hleb od ječmenice... Govor mu je kao ispoved velikomučenika Sisoja:

»Treba, braćo, da neko podje noćas na najvišu čuku na Boranji. Nije sila, već ko hoće; ko nema koga da ga žali doma.«

»Pa, vala, od nas ni jedan nema nikoga doma, naredniče: što švapske položare prepustiše, to dočeka njihov jatak tifus!« rekoše u jedan glas svi iz čete prve, bataljona drugog, puka sedmog.

»Baš neće biti tako, braćo!« kao teši narednik Janko, a očima boga u stranu.

I njemu je toga dana stiglo pismo: Žena s decom izbegla je Svabama iz Šiljakovca, ali ih je stigao tifus u Mladenovcu.

... I miko još ne ču, da li ostadoše živi, ili će i njih, kao i hiljade drugih, progutati ova neman!« piše čata Paca iz Borka.

»Nego, braćo,« nastavi narednik Janko dalje, a glas mu svaki čas zapinje u grlu.

... Mi imamo još braće svoje, još dece svoje... tako preko Drine u Sarajevu... preko Une u Zagrebu... preko Kupe u Ljubljani... Tako nas je učio stari učitelj Novica iz Borka — blažena mu uspomena!... Da tu našu braću i tu decu našu oslobodimo, pa će opet srce naše biti puno, pa će opet duša naša biti sita!... Sile nema: ko hoće, neka podje noćas na Boranji!«

I njemu, Ljubomiru Saviću, sinu nešto kroz glavu:

»I, nako nema više nikoga preko Kolubare! možda ću moga Miloša naći preko Drine, možda ću moju Janu naći preko Une, možda ću moga Milorada naći preko Kupe!«

I on izadje pred četu i reče:

»Naredniče, ja ću poći na Boranji!... Čuo si što piše čata Miša: nemam, brate, ni za koga više, da se brinem! Za ono moje šest duša brine se blagi Bog, slava mu i milost!«

Narednik Janko prevrće rukavom preko očiju. Vojnici sagoše glave dole. Niko da se usudi toga časa pogledati u druga svoga...

Aj! ljudi: teško je gledati junaku u oči i kada mu se usne smiju, a kamo li kada mu oči suze liju...

A zatim jeknu glas oseđelog narednika: »Napred! Lozinka Sarajevo, a odziv Ljubljana!«

Iz tilne noći ču se oštra naredba:

»Uhvatite ga živog, dečki!« Ljubomir Savić pritište oroz i kliču:

»Gedža izdiše, ali se ne predaje, po materi te švapskoj!«

Ciknu šumadijka i sastavi prvog »dečka« sa zemljom.

»Napred dečki!« zakreši još jednom kroz tihu noć.

»Odbi se, stoko!« riknu Ljubomir Savić i sruši još jednog »dečka«.

»Predaj se!« dreknu skot.

»Komu?« ciknu osvjetnik.

»Cesarovoj deci!« ču se odgovor.

»Pržibabama se ne predaje šumadijski hajduk!«

I ciknu ješ jednom »i otac i majka« i treći pas zari se nosom o ledinu strahovite Boranje.

»Još jednog za moga Milorada!« grmnu šumadijski vuk i četvrtog habsburškog psa posla bogu na istinu...

Nu: dva loša shrvaše Miloša...

I mesec dovrši svoju žalobitnu priču: »... i Avel se prošu po zelenoj travi, oboren krvničkom rukom brata »svog Kajina!...«

Ljubomir Savić useo je na skelu, koja vodi u daleki grad Nedodjin.

Prebrodio je srcem pismo čate Miša. Pojezdio je dušom pismo čate Pace.

Samo ga još jedno pitanje mori a na to mu pitanje može dati odgovora samo sin jedne majke.

I pred njegovim očima ukaza se onaj, komu se klanja devetnaest pasova krvavih srdaca i devetnaest kolena suznih duša.

»Zašto me tražiš, adamsko koleno?« pita sin Josifa i Marije.

»Da mi odgovoriš na jedno pitanje, jaguje gospodnje,« odgovara sin Milojke i Ilije.

»Kučaj pa će se ti otvoriti!« tolikuje učitelj iz Nazareta.

Mučenik iz Stepojevca otvori svoju dušu:

»Stari čurčija Filip rekao nam je jednom, da nisi ti stvorio crkvu hrišćansku, već Mojsije, David i Konstantin. Da Mojsije ne izvede narod Izraeljev iz Misisira.«

Car sa Kalvarije razgrnu tešku odoru i ispod nje zasijaše svete rane golgotske: »Mojsije plati dug svoj, David izvrši dužnost svoju, Konstantin iskupi grehi svoj, a ove rane udariše temelj crkvi hrišćanskoj!«

Car iz Stepojevca sabra svoje poslednje sile i kriknu kroz samrtni ropac:

»Čast Engleskoj, hvala Francuskoj, slava Rusiji, da živi velikomučenica Srbija!«

Slabački zraci januarskog sunca probijaju se kroz maglu na krvavoj Boranji.

Gde je te noći mesec ostavio mrtvu stražu, sunce tog jutra zateče svežu humku.

Više humke belasa se prost vojniški krst. Na tom krstu svojom grubom ratarskom rukom zabeleži Janko Andjelic ove reči:

»Zdije počivaet rah gospoden Ljubomir Savić iz sela Stepojevca, sreza posavskog, okruža beogradskog. Umik junacki pogibe na istom mestu, gde je, pre sto i deset godina viteški pao ded njegov i vojski kneza Sime Markovića iz sela Borka, sreza posavskog, okruža beogradskog. Amin!«

Eto kako su se razgovarali, misli i radili Srbi — srpski vojnici, 1914. god. na planini Boranji, ukraj Drine, čuvajući budnu stražu, boreći se i braneći svoju domovinu od Avstro-madžarske vojske.

A kad mu 1915. g. avstro-madžarsko-nemačko-bugarske honde nabacih golgotski krst da ga nosi i da na njem zaspet umre, bodjahu ga gore nego izdovi vojnici Isusa iz Nazareta, ne samo u prsa no podlo i s leđa (niski Bugari), samo da što pre umre.

I srpski narod — vojska — ponese svoj krst na dugi i predugi put od Drine, Save, Dunava, Timoka i Bregalnice kroz strašnu Albaniju, preko visokih, ledenih i besputnih gora i širokih mora bez ruha i kruha, tamo čak do otoka Krfa u sinjem moru i dalje.

I tu, kad je snaga malaksala od dugog puta, gladi i žeđi; kad je velika grobnica, — Jonsko more, primalo dnevno stotine i hiljade junaka, oborenih od studa, gladi, umora i rana; kad je kod onih aveti od vojnika, kao čudom zaostalih u životu, duša bila ranjiva i strašno pričinuta zbog bola za porobljenom domovinom, za protivljenom zaostalom nejačadi svojim domom i prestaralim roditeljima, — trebalo je ipak okrepiti snagu — telo, očelčiti dušu i srce, da se ponova uzme golgotski krst i nosi dalje. Dokle? Do vaskrsenja slobode ili smrti!

I sad, u te dane, srpski vojnici čita prednje redke »Jugoslovanski Hristos«, tiskane u vojničkom kalendaru na Krfu 1916. g.

To je duševna hrana, davana srpskom vojniku, da ga ošveži, da ga okrepi, ojača, očelči, da mu udahne novi život. Tu mu se kazuje, koliko mora njegova duša biti široka, šta mu je zvezda vodilja.

II.

Da živi, misli na sve, i da se bori i umre za svu braću svoju

Ne misli, i nesme da misli, srpski vojnici samo na svoja polja, luge, mije i drage oko Vardara i Kolubare, Morave i Timoka, Sittice i Bregalnice, Morave i Mlave, Dunava i Save, već treba i mora da misli kao Ljubomir Savić iz sela Stepojevca ukraj Šumne i plodne Kolubare reke, koji veli: »Inako, nemam nikoga preko Kolubare! Možda ću naći moga Miloša preko Drine; možda ću

* Sin mu koji, begajući ispred Švaba, smrzu se na četi.

* Planina u Srbiji — kod Drine — strašne borbe vodjene septembra i oktobra 1914. kod izmedju Srba i Austro-Madžara.

nači moju Janu preko Une, a mog Milorada preko Kupe.

A svi se sećaju i gaje u svojoj duši i savesti svete reči, što su ih nekad, kao mali otroci, u školi sela Borka, slušali od stara učitelja Novice, koji im govorao: »... mi imamo još braće svoje, još dece svoje... tamo preko Drine u Sarajevu... tamo preko Une u Zagrebu... preko Kupe u Ljubljani. A stari narednik Janko dodaje: »Da tu našu braću i decu našu oslobodimo, pa će opet srce naše biti puno, pa će opet duša naša biti sita. Sile nema, već ko hoće, neka podje nočas na Boranju!« Dakle dragovoljno da umre za one oko Kolubare i one preko Une i one preko Kupe tamo, pod Karavankama.

I na ovaj načiti gajen i odgajen u najtežim momentima svoje istorije, Srbin, tučen al' ne utučen, ugušuje svoj lični egoizam, misli na ovu svoju braću, pa, kao i predje, i onda, na Krfu, pevao je: »Hej, trubaču s bojne Drine, ded' za trubi zbor.

Nek odjeknu Šar-planina, Lovčen, Durmitor!

I nek Drina jekne Savi, Sava Dunavu, Dunav bujnoj Tisi, Dravi, u boj!

U slavu!

III.

Ponova srpski vojnik uzima svoj mač i svoj krst, da ga ponese na novi daleki put preko mora ka Dojčinovom gradu Solunu i dalje, s dubokim uverenjem, da na svom krstu nadje smrt, ili s njime a verom u Boga i njegovu večitu pravdu, vaskrsne sloboda i oslobodjenje ne samo svih Srba, već i sve braće Slovenaca i Hrvata. Sa takom velikom i dubokom verom srpski vojnik sa svojim krstom uzleće, sav krvlju okupan, na visoki i gordi Kalkmakčajan napram sedog, božanskoga Olimpa, da sa Kajmakčalana i Dobra Polja dade silna zamaha svojim krvavim sokolskim krilima, i da se vine preko ovih naših zelenih i širokih gora, bogatih i plodnih polja, noseći zastavu slobode i pobede — božanske pravde — pa da taku zastavu

Kčer mu koju zgaziše švapski konjanici.

Najmladi sin, koji umre od tifusa u tuđoj kući.

Zvonko Ermenc:

„Vstani sin!“

Črna je soba, vsa črna!

Velika sobota je omahnula v črni plašč, ki je ogrnil zemljo od vzhoda do zahoda.

Tudi okna bolniške sobe so zanižala, zaprla veke, zasanjala.

V sobi se je zakašatila noč, zato je soba črna, vsa črna.

Mladi fant na postelji je zatisnil oči, skremžil ustni. Črnina je zgrabila bednega za srce.

Potem pa je utihnilo, umolknilo vse...

Hipoma pa je šinil v temno rožnat

Čez mongolske stepe.

V Angliji in Ameriki je dosegla ogromen uspeh knjiga dr. Ossendowskega »Beasts, Men and Gods« (živali, ljudje, bogovi), ki je pred nekaj meseci izšla tudi v nemškem prevodu in je bilo do sedaj razprodanih že čez 60.000 izvodov. Dr. Ossendowski pripoveduje čisto preprosto, naravno in resnično svoje doživljaje na begu iz sovjetske Rusije v domovino — v Ameriko. Toda njegovi doživljaji so tako bogati, da le redko kateri roman bereš tako napeto kot dr. Ossendowskega knjigo. To, kar bomo podali v naslednjem, je le površen in blede posnemek njegovega živega pripovedovanja.

Dr. Ossendowski je bil v službi ruske vlade; ko pa so se l. 1920 rdeče čete približale sibirskemu mestu Krasnojarsk, je moral pobegniti. Izposodil si je bil lovsko obleko, se prekrbel z denarjem, najel si kmečki voz in med potjo nakupil orožja, municije, potem kožuh, čaj, kruh, sol in konec ter se je odpeljal v sibirski pragozd, ki se začena nedaleč od Krasnojarska.

Tu si je zgradil zasižno ilovnato kolibo. V nji je preživel dva meseca. Po jutranjem čaju se je napotil v gozd, kjer je lovil škarjence in jerebice. Doživljal

ponese na vrh Karavank i sidje na naše divno Vrbsko jezero, odmora radi i da opere krvave rane svoje.

Epilog.

Ali avaj! Mesto Srbin i srpski vojnik da nadje jednodušan bratski prijem i da bratskom ljubavlju leči rane svoje i odmori napačenu dušu, nailazi na očajno razočaranje. Čuje s mnogih strana, a naročito iz Zagorja, vodoplavljia reke Krapine, uzvike: »Šta ćete nam vi ovde?« — Mi vas nijesmo zvali. — Ote vi proč — mi ćemo si sami urediti našu kuću!« itd. Slučaju to duši hiljadama padalnih srpskih vojnika, slušaju to i vide zaostali u životu borci, još raniava tela, još raniave duše, bolno ih se doima, ali čute i trpe. Znaju oni, da to ne govore bratska duša i bratska srca, već ostaci mnogovekovnog trovanja i odnarođavanja. Znađu oni da se taj otrov ne može isčistiti za tri godine, i da će za to trebati mnogo, mnogo vremena. Ne boje se oni ni za konačni uspeh svoje ideje za koju su se borili i padali i koju ju već gotovo priveli u delo, jer su ubedjeni, da se ovde odigrava volja viših prirodnih i božanskih zakona, čije je i on orudje, a da su mali da ometu ovaj proces svi oni neprijatelji glavne ideje, koju je, kao i Veliki Nazarećanin, propovedao i Ljubomir Savić iz Stepojevca, a kojoi je osnov: ljubav i sloga među braćom, kako mu još stari Novica učitelj govorao: »Brat je mio koje vere bio.«

Ne obziru se oni mnogo na te bukače, jer vide da ih sva svesna braća, koja ostaje pošteđena neprijateljskog otrovnoga dejstva, da ih sva ta braća dočekaše raširenih ruku, i sva trojica, pošto se izgrliše i izljubiše, složno pregoše na posao oko izgradjivanja naše buduće velelepne palače; oko stvaranja nove kulture i novog, savršenijeg, čistijeg, uzvišenijeg i kristalisanijeg tipa, o kome će se u čovečanskoj zajednici sa respektom govoriti.

I, kao što je Galileo uzviknuo: »Epur si muove«, možemo i mi reći: I opet je Ljubomir Savić iz Stepojevca kraj Kolubare, našao svog dragog Miloša u Sarajevu; svoju dragu kčer Janu u Zagrebu, a svog predragog mezinca Milorada u Ljubljani.

sij, pobožal sušičavo, sanjajoče lice. Bela, veličastna postava je obstala ob vratih.

»Spiš?« je dahnula postava rahlo, mirno.

Molk.

»Sin, otrok!« je vprašala drugič, milo.

»Kdo si?« so se zganile pepelnate ustnice, odprle se čudeče veke. »Kdo, gost v pozni uri?«

»Priatelj.«

»Čudno, govoriš neznani!« se je za hip nasmehnula črta na ustnicah bolnikovih.

je idile pračloveka. Ko se je nekega dne vrnil z lova, je našel v svoji kolibi medveda. Tako si je lahko privoščil izbornu medvedjo pečenko. Nato so prišli jesenski dnevi, zapadel je sneg in močvirja so jela zmrzovati. Gozdni mož z doktoratom si je moral poiskati novega zavetišča. Krenil je tedaj dalje in se nastanil pri nekem kmetu v samotni vasi Sikova. A tudi ta vas je imela dobiti boljševiškega komisarja. Zopet je odinil na pot, ravnaoč se po reki Jenisej. Tu so se mu nudili strašni prizori: valovi sibirske reke so nosili trupla usmrčenih protirevolucionarcev-častnikov, vojakov in kozakov Kolčakove vojske. Pomorili so jih boljševiki v Minusinsku. Več sto človeških trupel z odrezanimi glavami in rokami, z razmesarjenimi obličji, napol sežganimi životi in razbitimi lobanjami je trkalo z ledenimi ploščami in iskalo grob; mnoga so zašla med velike grude, ki so jih zmlele in vrgle brezlično človeško maso na obrežje otokov ali na pesek obal.

Ossendowski se je ustavil v nekem zapuščenem rudniku zlata. Tu je našel ruskega zemljemerca, ki je takisto bežal iz Rusije. Dogovorila sta se, da jo ubereta skupaj. Izbrala sta si pot čez Urianhai, ki je bil dr. Ossendowskemu znan, ker je po naročilu Kolčakove vlade raziskoval ondama tla, nato sta nameravala prehoditi celo Mongolsko in priti

»Poznaš?« je stopil neznanec mirno, z lahkim korakom tik nočne omarice, razgrnil snežnobeli plašč: belo meso, krvava roža na strani. Dvignili sta se tudi roki kakor k blagoslovu: krvav plamenček na dlani desne, krvav plamenček na dlani leve roke.

Oči: milina, blesk pomladnih trav; ustni: ljubeča beseda matere otroku; brada, lasje: žar nebeških cvetov, trepet vijolic v pomladnem grmovju.

»Kriste!«

Hrepeneče je zahropelo v prsih, blede, nagi bolnikovi roki, prepreženi z modrim vovjem žil, sa mahnili, stegnili se v zrak.

»Prihajaš?«

»K tebi!«

»K meni, k meni, ti!« je drhtelo s postelje s Tomaževim dvomom v srcu.

»Iskal si me!« Tako tolaži mati bolno dete.

»Gospod, ti poznaš požgano cvetje moje mladosti!«

»Poznam, otrok!«

»Ti prenašaš pogled na strto cvetje,« so boječe strahoma dihale ustnice.

»Krvavelo ti je srce, ko si trgal, požgal svojo mladost.«

»Res, Gospod!« Grenko so kapale besede iz srca.

»Ti ljubiš bele cvetove, sin?«

»Nad vse, Rešenik!«

»Zakaj jih nisi bolje čuval?« so rahlo očitale blažene ustnice.

»Kletka prstena, Gospod, duši cvetje, srka sok beline, omamlja, zato sem pozabljal, da so lepše bele lilije, nego rdeče rože. O, Gospod, kako sem se varal!«

Svetel biser je zasvetil pod udrtim mladeničevim očesom v noč, spolzel po licu, kanil z brade, padel na srce, da je zaskelelo, zapeklo v duši.

Ljubeče je pogledal Gospod, dotaknil se z belo roko leve bolnikove strani.

Makso Šnuderl:

Westfalen.

V oddelku tretjega razreda na vlaku, ki hiti iz Maribora proti jugu, se trpa velika delavska rodbina: Mož, žena, 16leten sin, 12letna hči, 10letni fant. Vsi neprespani, mokri, premraženi.

»Kinder, še par štacijonov, pa bomo doma! Konec bo te dolge rajže, tolaži mož.

— Ali si moral veliko plačati na carinarnici? vprašuje žena nemški.

— Pet dinarjev. Nisem plačal fienka ne na francoski, ne na belgijski, ne na nemški, ne na avstrijski meji. V domači kraj sem moral priti, da sem prvič plačal carino!

— Drugod so gospoda, doma pa so cigani, odgovarja z globokim gnjevom žena, izzivalno, z glasom, ki zveni ostro in kalno po življenskih borbah jadnice. — Kakor da, so že čakali, kdaj bode prišla kaka uboga delavska para, da ne bodo več lačni! Nemci še pogledali niso, kaj imamo. Tu pa smo spet berači!

na obrežje Tihega Oceana. Toda razmere so nanesle drugače. Begunca sta nadaljevala pot po levem obrežju Jeniseja v smeri proti jugu. Kmetje so bili prijazni, kakor hitro so uvideli, da nista boljševika. Tudi na tej poti sta vsak dan videvala človeška trupla; na nečem mestu sta našla mnogo človeških in konjskih kadavrov: bil je štab generala Pelajajeva, ki so ga boljševiki ujeli in pokončili na licu mesta. Na ustju reke Inba sta begunca zavila proti vzhodu in sta čez dolj časa in po mnogih težkočah dospela na ozemlje severne Mongolske. Tu biva neko mongolsko pleme, ki prisega na načela Večnega mira. Ljudje se imenujejo Sojoti in so prava igračka svojih sosedov Rusov, Mongolov in Kitajcev, ki jih izrabljajo kako in koliko se jim zljubi. Kar so se tudi tu zbirali detachmenti rdeče vojske, sta morala begunca kar najbolj pohiteti. Toda bilo je že prepozno. Ob reki Seybi so se spopadli rdeči vojaki in Sojoti. Le srečno naključje je otelo Ossendowskega pred sigurno smrtjo mongolske reke, izlivajoče se v Jenisej. Tukaj se je njegova četa pomnožila: v okolici se je klatilo več takozvanih belih častnikov, ki so se ameriškega potniku pridružili. Tako jih je 18 skupaj krenilo na daljino pot k oceanu.

Odtod so morali hoditi čez močvirja, prebrestni marsikateri umazani potok; bicalali so jih mrzli vetrovi s točo in snegom,

Olje, balzam je objel srce, mir bočil je zasanjal v njem.

Tišina.

Rahlo se je obrnila Gospodova noga k vratom.

»Odhajaš?« je obupno zaplakala duša bolnikova.

»Ne moreš z menoj v kletki prsteni, dete!«

»Ne morem, ne morem.« je zamislila duša, obupno zazrla v strop.

»Gospod, nikakor ni mogoče?«

»Zapusti kletko prsteno, mladost, kri, meso, zapusti grob svoj, da te dvignem ob solnčnem vzhodu, poveljčane v višave rajskih livad.«

Zažarelo je oko bolnikovo, zavriskala duša prerajena, vsa sveta, v božanstvu srečna.

»Daj, stri, Vsemožni, kletko, odpahni kamen groba, daj, daj!« je zaprosilo s postelje.

Vzdignila se je desnica, da je zaplamtel plamenček na dlani, vzravnila se božja postava, velela:

»Vstani, sin!«

Zahropelo je, pretrgalo se z rezkim glasom v prsih. Razbilo se je srce, kri cvetoča, svetla, rujna kakor vino, kakor rože v maju se je razlila vsa peneča, po beli rjuhi, oči vse bele so zasrmele v strop, roke se sklenile v križu na prsih, duša pa v blaženi slasti planila v naročje Njemu.

Žar v sobi je ugašal — — —

Zvonovi velikonočni vriskajo — — —

Po vrtu veje hlad, skozi odprto okno primaša zvoke velikonočne: poigravajo se zvoki s cvetjem ob oknu, posipajo mladeničeve kodre z belorodečimi cvetnimi čašami, da se bele oči smehljajo, uprte v strop, blažene v smrti, zroče za Kristom, hitečim z dušo mladeničevo v naročju dalje, vse dalje v azur nebeški...

— Quatsch nicht, Mamá, zagodrnja starejši sin s pogledom na me, edinega sopotnika.

— Ali je kaj slabega rekla? Mar ni vse res? Kurt, kapo si popravi, siehst aus wie 'n Räuber!« popravlja oče.

— Mais comme un bandit, dostavlja punca.

Mož nadaljuje, očitno, da obrne mojo pozornost nase.

— Sedaj bodo imeli Poljaki mir tam na Francoskem. Vidiš, žena deset let sva bila na Nemškem, šest pa na Francoskem. Na Nemškem je pač najboljša; nikjer ni takšnega reda, razdelitev dela, izobilja, kakor tam. Saj tudi čez Francoza ne morem nič slabega reči, pa on se ne zmeni za nas. Teh prokletih Poljakov pa so vse jame na Francoskem polne, držijo skupaj, kakor hrvaške svije, kdor pa z njimi ne vleče, je pa — boche! Našega pa ni človeka tam; če so mi za katerega povedali, je bil go-

Njih najbližnji cilj je bil južni konec jezera Kosogol. A še na tej težavni poti niso imeli miru pred boljševiki, ki so v večjih oboroženih skupinah vznemirjali mongolske planjave. Kosogol je široko, med gorami ležeče jezero; obdajajo ga temni gozdovi. Vroči vrelci pričajo, da nekdanja vulkanska moč ni docela usahnila; vsled naglega izbruha vroče vode se led nenadoma raztopi in človeka ali žival lahko požoro temne globine mongolske jezera. Ker so se začele boljševiške straže sumljivo množiti, je moralo begunsko krdele spremeniti prvoten potni načrt. Izogniti so se hoteli Kitajcem, zato pa so zavili čez puščavo Gobi, da bi dospeli v Tibet in v Indijo. Enajstisoč milj so morali prehoditi čez zasnežene gore in puščave in so potrebovali za to 48 dni. Cele tedne niso použili nič drugega ko zmrznjeno surovo meso; bali so se streljati in so se sploh izogibali ljudskih bivališč. Od klatskih Tatarjev so dobili tu in tam nekaj čaja, da je prišlo v želodec tudi nekaj gorkega. Ker pa čez puščavo Gobi niso mogli s konji, so jih zamenjali s kamelami. V svetem samostanu Naranbandži, zadnjem lamaističnem manastiru na cesti v Tibet, je kolono prijazno sprejel hutuktu, vrhovni predstojnik menihov. Prešli so čez vzhodno gorovje Poltaja in so dospeli v kitajsko provinco Kanon, odtod pa končno v Tibet. Tukaj pa jih je zadela težka preskušnja: Tolpa kitajskih

tovo Čeh. Človek pač ostane tujec pri Francozih, pri Nemcih si pa doma. Če bi bili vsi pod tajčersko prišli, bi bilo najbolje za nas, tako bomo pa siromaki ostali in delavcu pet dinarjev, carine pobirali, čeprav je naš človek.

— Da le otroci nemški znajo —

— Ich kann doch französisch, popravlja deklet.

— S to slovenščino bi itak ne vedeli kam, misli žena.

Mož se zamisli. — Vidiš, nekaj bočo že morali znati, ker doma ljudje ne vedo nemški. Nekam na delo bodo pa le morali, kdo jih bo redil.

— Saj so tudi Nemci tu, ugovarja žena. Jaz sem štiri leta služila med samimi Nemci v Mariboru, oni se našega človeka bolj an vzamejo kakor Slovenci. Nič se ne bojim za otroke!

Ta prolog je izžepal mojo potrpežljivost; nisem prikrival nevolje, ko sem nenadoma vprašal:

— Zakaj ste se pa vrnili, če je v Nemčiji vse tako dobro, doma pa tako slabo?

Mož ni čutil očitka, očitno zadovoljen je odgovorjal:

— To je pa tako. Zadnjih šest let sem bil na Francoskem; tam so nas imeli za Nemce, šlo bi nam drugače lahko bolje. Smo pač po nemško govorili, ker smo bili iz Westfalna tako vajeni.

— Ali niste iz doma bili vajeni govoriti po slovensko?

Mož pomisli. — Res, toda pri Nemcih je že tako, da se človek nemškega navadi!

— In ni, inkviriram jaz, pri Francozih tako, da se človek francoskega navadi?

Prof. Maks Pirnat:

Kako smo duševno romali v preteklih desetletjih?

Sliče naše prosvete od leta 1848. do svetovne vojne.

Mj vstajamo. — In vas je strah? — Slovana se bojite? Pokaj tako hrumite? Napredek in prosveta — to naša bo osveta.

Anton Aškerc.

Kako je bilo pri nas pred letom 1848? Ležala je nad nami mora absolutizma. Našega kmeta je tlačila tlaka in desetina. Njegov jezik ni imel prostora v šoli, niso ga marali v uradu, norčevali so se iz njega v mestu. Le redka je bila kmečka hiša, v kateri so brali Bleiweisove »Novice«, ali Ciglarjevo povest »Sreča v nesreči«, ali Slomškove prevode Kristofa Šmida, povesti in njegove prelope »Drobntince«. Navadna in skoroda edina spremeljalka našega kmetiča in obenem njegov abecednik in njegova vadnica za čitanje je bila: Pratika.

In vendar si je znal in vedel naš kmet tudi v tistih žalostnih časih olepšati in poslati svoje življenje. Pri delu na polju, na travnikih in gozdovih, pri paši po planinah in pri zimski preji je popeval svoje mehke narodne pesmi, zabaval

razbojnikov — okoli 40 mož — jih je napadla sredi noči; na bojišču sta obležala dva begunska tovariša. Ko so preostali krenili na pot, so se večkrat srečali z razbojniki; v teh spopadih so padli štirje tovariši in sam Ossendovski je bil ranjen v levo nogo. To je begunce prisililo k umiku. V Narabandži je bila kolona navdušeno pozdravljena in častniki so bili takoj sprejeti v protiboljševiške detachemente. Ossendovski in zemljemerec pa sta nadaljevala svojo pot čez Mongolijo.

Mongolska je najskrivnostnejša dežela na svetu. Ona je zibeljka narodov, domovina krvavih osvojevalcev sveta, kafe-rin glavna mesta je že zdavnaj zasul pesek puščave Gobi. Mongolska je dežela menihov in zločestih duhov, nemirnih tolp, ki neprestano krožijo naokrog in vznemirjajo ljudi. Tu je doma kult osebnega živga Bude, ki ga zastopa Bogdo Gheghen v Urgi; tukaj žive največji vedeževalci in čarovniki. V Mongoliji se razprostirajo puste goličave in mrzle rav-nice, ki jih izžema solnce in nočni hlad ubija; tu gnezde kože in kuga, tu izvirajo vroči vrelci, tulijo volkovi in šakali, brez števila se potikajo stekli psi in v gorah domujejo najhujše dvonoge roparice. Šest mesecev je Ossendovski potoval čez mongolske stepe in planjave. Poslušal je glasove hudournikov v div-jih gorah, onazoval nočne plamenčke na

— Ne, gospod, to je čisto drugače. Ne vem, zakaj. Francoz se ne zmeni za nas, ostane tuj, Nemec pa nas ima za svoje!

O, neznani mož, kakšno resnico si govoril, izkazano po tebi in tisočerihi, danes in v davnihi! Ni ga strupa bolj jedkega, žela globljega, prisada, ki preraste, prerije, in nastavi svoje korenine v vse globine duše, hujšega, kakor je nemška raznarodovalna moč! In ni rodovitnejših tal za njo, kakor je duša našega slovenskega človeka!

Ni popravilo zadnjih šest let na Francoskem, kar je vzelo poprej deset let na Nemškem, in ne bode tega vrnila tudi nikoli več domovina!

Mož je nato izpovedal svojo zgodovino, povest vestfalske dume. Bil je inteligent, zlasti deček je nosil izraziti obraz nadarjenega, brihtnega otroka.

In še ga vprašujem: — Nemčijo tako hvalite. Pa se vendar trumoma vračajo naši iz Nemčije!

— Res se vračajo. A le začasno. Kar jih je mlajših, se bodo še vsi vrnili v Nemčijo nazaj. Vsak je rajši pri gospodovi, kakor pri beračevi mizi! Nemec je sam uničil denar, da bi Francoza ugnal.

— Kaj pa od nas mislite?

— Od nas? Šestnajst let sem gledal iz tujih krajev na naše ljudi. Za delo smo dobri, za drugo pa nikoli ne bomo. Za gospoda nismo rojeni.

Izstopil sem.

Veruje v tujino, zamaknjen je vanjo kot žival v kobro. V domovino ne veruje, zanj je izgubljen on, žena, šest-najstleten fant, deklica in Kurt-bandit, oni in tisočeri.

zapeli Riharjevo »Savico«, ali Potočni-kovi »Dolenjsko« (Priči Gorenč) in »Zvonikarjevo« (Zvonovi zvonite!), ali Slomškovo »En hribček bom kupil«, ali Hubrovo »Kranjska dežela« ali Meškovo »Otok Bleški«, pa Vilharjevo »Po jezeru« in »Bom šel na planin'ce — na v'soke gore: — bom slišal od daleč — Zagorske zvone«.

V žalostnih, naravnost obupnih razme-rah smo tedaj živeli Slovenci. A vendar so se pojavila znamenja, ki so napovedo-vala novo dobo; vzhajala je tam v daljni dalji zlata zarja, ki je oznanjala, da na-posled vendarle tudi nam napočijo vese-lejši dnevi.

Tako je prišlo nenadoma znamenito leto 1848, ki je pretreslo skoro vso Ev-ro-po. Zamajali so se stoli oblastnih, vse-mogočnih samodržcev in zarožljale so verige na sužnjih rokah kmeta in me-ščana, tako da je to rožljanje preplašilo graščaka, grofa in kneza in kralja. In sprevrneli so naduti oblastniki, da bo treba dati in priznati tudi nižjim stano-vom pravice, ki jim gredo po božjih in človeških postavah. Tistega leta se je predramil tudi naš mali narod iz suž-niega spanja in mrtvila.

Največja pridobitev leta 1848, in no-vejša doba je: ustava in popolna osvobo-ditev kmeta. Prosto smo zadihali Slo-venci in začele so se vsestransko razvi-jati naše moči, sile in zmožnosti. Dal je kmēt slovo staremu načinu obdelovanja zemlje in se s pridom poprijel modernega gospodarstva. Razvila se je trgovina, za katero je pokazal Slovenec lepo nadarje-nost; vzcvetela je obrt, zlasti domača (izdelki iz lesa, lončarstvo, čipke, doma narejene obleke itd.). Slovenski jezik je prišel do veljave in do ugleda; odkazali so mu dostojno mesto v ljudski in v sred-nji šoli; oglasila se je naša beseda z vse-učiliških stolic; priznali so slovenščino v uradu. Budila se je narodna zavest; z velikim uspehom so v tem oziru delovale »Čitalnice«, na taborih (Vižmarje, Ljub-mer) so plamteči rodoljubi (Zarnik, Raič, Lavrič, Vošnjak) podžigali tisočere mno-žice za narodno misel; v novjšem času širijo narodno prosveto nešteta izobraže-valna društva, odseki, časopisi in knjige, za katere je v prvi vrsti skrbela Mohor-jeva Družba in Slovenska Matica.

Storili smo velik korak naprej v gmo-tnem oziru, kakor nam pričajo naši de-narni zavodi, naše zadruge, naša gospo-darska društva in vrlo razvite razne pa-nože našega kmetijstva (živinoreja, ko-njereja, sirarstvo), kar je posebna zaslu-ga stare naše Kmetijske družbe (ustanov-ljena 1775. leta).

A še bolj razveseljev pa je pogled na naš duševni napredek in razvoj.

Kako mogočno je razvita naša glas-ba! Zapeli so v narodnem duhu zložene nabožne pesmi Potočnik, Rihar, p. An-gelik, Fajgelj, Pogačnik, zapeli živahne posvebene popevke in zbere Vilhar (Za-gorski zvonovi, Planinar, Po jezeru), Jenko (Naprej zastava Slave), brata I-pavca, Gerbič, Hajdrih, Medved, Volarič. Parma je moister slovenske operete,

za Ossendowskega hrbtom pa je stal ka-petan z sabljo in revolverjem. Vtis, ki ga je napravil Ossendovski na Ungerja, pa je bil ugoden. Baron se je upravičil: »Ra-zumeli boste moje postopanje, saj me ob-da-ja toliko izdajalcev in volunov, da ni-komur ne zaupam. Vse je demoralizirano. Ravno kar sem dal ustreliti polkovnika Filipova; v podlagi njegove suknje so naši tajna boljševiška povelja«.

Baron Ungern Sternberg je ena naj-značilnejših osebnosti današnjega časa, značilen zlasti za rusko revolucijo. O njegovih dejanjih so pisali tudi evropski listi. Njegov rod poteka od morskikh gu-sarjev; ded mu je bil morski razbojnik na Indijskem oceanu. Baron je stopil naj-prej v rusko mornarico, od tod pa v ko-zaško vojsko. Boril se je proti Nem-čiji, pozneje pa v Transbaikalijski zoper boljševike. Bil je zastaven, širokopleč mož z majhno glavo in razkuštranimi lasmi; brada mu je bila rdečkasta, a obraz izžet in suhljat. Poznala se mu je nervoznost in je neprestano pil čaj. V revoluciji je videl orožje neznanega »prokletstva«, ki hoče izirebiti kulturo in uničiti moralo. Ungern je zbral pre-cejšnje število vojakov razpadle vojske in je širil strah in grozoto, kamorkoli je prodril. Vedeževalci so mu prerokovali, da mu je soleno živeti le še 130 dni; kot budist se je mirno udal v svojo usodo in je pravil: »Jaz bom umrl, toda potomci

Sattner nam je poklonil prvi oratorij (Ma-riljino Vnebovstje) in veličastno kantato »Oljki«. In Lajović in Adamič, Premrl in Ferjančič uspešno tekmujejo z modernimi skladatelji drugih narodov. Da se nam niso poizgubile narodne popevke, zato so po-skrbeli Žirovnik, Gerbič, Malenšek, Dev, Bajuk, Prelovec.

V dramatik nismo zaostali za sosedi, ali pa smo jih celo prekosili. Stopil je na slovenski oder Šekspir, Ibsen, uveljavila so se na njem tudi domača, izvirna dela (Medved, Funtek, Finžgar, Cankar, Me-škó), katerim so pripomogli igralci kakor Borštnik in Verovšek, Pravič in Skrbinsšek do sijajnega uspeha. Prav srečno so u-prizirali na slovenskem odru tuje opere in operete, pri katerih so sodelovali do-mači umetniki-pevci (Noli, Trtnik, Be-tetot) in tuji pevci in pevke. In marsikateri slovenski pevec in nekatera naša pevka je pridobila velik ugled na tujih odrih.

Ponosni smemo biti na naše slikarje in kiparje! Mehki Leskovčan Wolf se je šel učiti v Benetke in okrasil neštete naše cerkve (Stolnica in frančiškanska v Ljub-ljani) s slikami, ki spominjajo na slavne italijanske mojstre, Poljanec Juri Subic se je vzgajal na Dunaju in v Parizu; u-stvaril je lepo število mojstrskih del za domovino (St. Jakob in Rožnik v Ljub-ljani, Poljane, Senčur in Cerkleje pri Kra-nju), pomagal slavnemu Munkačiju (pri sliki »Kavarija«) in v Atenah uspešno sli-kal znamenito Schliemannovo palačo. Ve-liki umetnik je bil tudi njegov brat Janez, ki se je posebno proslavil s svojimi sli-kami za narodno gledališče v Pragi. A nesrečna brata nista dosegla vsika svoje umetnosti, smrt jima je v najlepših letih iztrgala čopič iz umetniške roke, Juriju pri Lipskem, Janezu v Kaiserslauternu. Pa naš Janez Grohar, doma iz prelope planinske vasi Sorice gori blizu Kreko-vega Prtovča! Z Groharjevih nedosežno lepih slik nam odseva ves čar in vsa kra-sota in vse bogastvo čudovitih barv na-šega planinskega sveta in vsa veličastna pozvija kmečkega dela (»Sejavec«). Žel je Grohar mnogo priznanja v raznih tujih velikih mestih, kjer je razstavljal slike z namenom, da pridobi tudi zunaj ugled in priznanje slovenski slikarski umetnosti. Baš se je odpravljaj nadalje učiti se in spopolnjevati v slikarstvu, pa je omalinil v zgodnji grob. Kot slikarji samouki so dosegli lepih uspehov Ogrin, Bradaška, Grile in Koželj. Ne manjka nam tudi od-ličnih domačih kiparjev. Prava umetniška duša je bil kipar Janez Zajec, doma iz Oslice nad Poljanami. Lepa dela, med njimi veličastni relief na pokopališču v Kranju, je ustvaril njegov sin Ivan. Brez-dvoma pa je danes prvak naših kiparjev neznaj in globoki France Bernker, čegar spomenik sv. Janeza Nepomuka v Kra-nju je umetnina posebne vrednosti in ne-navadne lepote. Velikopotezen je Lojze Dolinar (Matija Gubec, Krekov nagrob-nik); prezgodaj je legel v grob rojak ma-tematik Vega, Ivan Povirk, a njegov po-bratim Moravčan Tine Kos snuje še tiho in neoprezno svoja dela, ki pričajo o nje-govem izvirnem talentu (Tomanov na-

Džingis-Kana so prebujeni in v Aziji bo nastala velika država od Oceana tja do Volge«. Značilno je, da so se preroko-vanja izpolnila: približno 130 dni po teh dogodkih so boljševiki barona vsled iz-dajstva njegovih lastnih častnikov ujeli in obglavili.

Urga je mesto živih bogov: 30 tisoč budistov in 60 tisoč menihov. Slednji, zbrani okoli živga Budhe, imajo mesto zase s šolami, templji, arhivi, knjižnicami. Njihov poglavar Bogde Khan je živo po-seobljen Bude, cesar Mongolije. Po Ungerjevem posredovanju je ta vladar bog sprejel Ossendowskega v avdienco. Spoznal je v njem rejenega starejšega gospoda, dobro obritega, a oslepelega od prevelikega — pijančevanja. Ta človek-bog je sila naiven in je imel ogromno ve-selje z dvema starima topovoma, ki so mu jih poklonili ruski oficirji. Romariji, prihajajoči z daljnih budističnih pokra-jin so mu prinašali razne darove, kakor gramofone, dišave, redke živali itd. Koga se mož želi iznebiti, temu pošlje zastrup-ljeno srajco ali rožnivenec. Starec, ki se glupo smeje veselim gramofonskim ari-jam in ki svoje sluge elektrizira z električnimi aparati, je eden najvplivnejših mož vesoljne Azije.

Iz Urge je dr. Ossendovski dospel v dvanajstih dneh brez izrednih težkôč na vzhodno kitajsko železnico, odkoder se je peljal v Peking in se vrnil v domovino.

grobnik v Moravčah, kip kralja Aleksandra, okraski na zgradbi Jadranske banke v Beogradu.) Pravi umetniški duši sta bila kiparja Janez Vurnik in njegov učenec France Pavlin.

In kdo ne bi bil vesel našega slovoja! Nastopali so za mojstrom Francetom Prešernom možje, ki so uspešno nadaljevali njegovo delo in še danes ubirajo stopinje za njim. Prešernov učenec je bil krepki in zastavni Velikolaščan France Levstik, čegar pesmi se odlikujejo po resničnem občutju in mojstrskem jeziku. Iz velikolaške okolice je prišel tudi mehki, uglajeni Jožef Stritar, ki nam je šele odkril Prešerna, razširil ozke meje našega književnega obzorja in postal po obsežni lepoti in izobrazbi učitelj in vzgojitelj tedanjega našega pesniškega naraščaja (Gregorčič, Kersnik, Cimperman). Na Sorškem polju pod Kranjem se je oglašal globoki pevec Simon Jenko s svojimi gorkimi spevi o dekletu, naravi in domovini. Divna Soška dolina nam je dala dekliško nežnega Simona Gregorčiča; njegova pesem je bila ommamljivo lepota na rosah sinjega neba, na rosah zelenih gor; gibčni jezik njegov spominja na gladko in ubrano govornico, ki se razlega v bližini jasnega neba italijanskega, v bližini bodrih valov Jadranskega morja, ob čegar slovenskem obrežju je nesrečna naša Lepa Vida prala plenice neboljenega sinka svojega. Odločni, močni Askerc nam je zapel vzorne balade in romance, uspešno se razgledal po lepem svetu slovanskem in krepko udaril tudi na socialno struno, ta borec za pravico in svobodo vseh nesrečnikov in sužnjev. Resen mislec je Kamničan Anton Medved, pesem Silvina Sardenka (Alojzija Merharja), je iskrena in domača, Alojzij Gradnik nas vodi v bedna sela svojih Brd in kršne Istre, živalni Golar, sosed Simona Jenka, pa hodi trgati dehteče svoje pesmice na Pisano polje, v Rožnat grm in nabirat na lepe naše njive Poletno klasje. Pesem Belokranjca Ottona Zupanciča pa doni kakor velikonočni zvon, čegar glas se razlega po vsej domovini in se čuje tja do Istre in Goriške in Koroške, tja do Vestfalske in do Amerike. In ta zvon vabi k vstajenju in k delu.

In naši pripovedniki! Levstik France nam je poklonil mojstrsko povest »Martin Krpan«, v kateri je pokazal mladim pisateljem, kako naj pišejo za ljudstvo. Levstika je v jeziku dosegel blagi France Eriavec, Ljubljčan, njegove ljubke povesti nam prav tako ugajajo kakor njegove nedosegljive slike iz narave (Rak, Mravlja, Zaba) in njegova zlata knjiga »Domače in tuje živali«. Prikupljivi Doljenec z Muljave, Jožef Jurčič, nam je napisal prvi roman (Deseti brat) in vence različnih povesti (Domen, Sosedov sin, Jurij Kozjak, Doktor Zober), ki so učin-

Kovale kakor novo razodetje in se mahoma prikupile slovenskim bralcem, preprostim prav tako kakor omikanim; a v šestintridesetem letu je legel v grob z mučno zavestjo, da ni mogel rojakom še povedati vsega tega lepega in mičnega, kar bi bil povedal in izkramljal tako rad. V starodavnem Bohinju je tekla zibelka možu prav svoje vrste, modrijanu in šalivcu, Janezu Mencingerju. Iz prijaznega Mengša je priromal Janez Trdina, pisatelj čudovitih bajk in pripovedk in eden največjih mojstrov slovenske bogate in ugledne besede. Lepa Poljanska Dolina nam je poklonila iskrega Ivana Tavčarja, ki je dal duška svojemu živahnemu, ognjevitemu srcu v svojih prelepih povestih in novelah. Fini Janko Kersnik, doma iz Brda ob vhodu v razvpiti Črni graben, je pisal vzorne feljtone (podlistke) in zanimive povesti, v katerih nam je s krepkimi potezami jasno inarislal naše malomestno življenje; a prav tako spretno opazovalca se je izkazal v kratkih črticah, zajetih iz kmečkega življenja (Rojenica, Povesti za ljudstvo, izšla v Mohorjevihi knjigah). V prijaznih Moravčah je rojen zgovorni pripovedovalec Fr. Detela, njegove povesti preveva domača naravna iskrenost in neprisiljena šalivost. Izpod Limbarske gore se je oglašil France Maselj — Podlimbarski in napisal prezanimivo sliko »Gospodin Franjo« iz življenja bednih Bošnjakov, in prav ta spis je bil vzrok, da so ga med vojno pogladi v tujino umreti od žalosti in bridkosti in hrepenenja po izgubljeni domaćini. Brezničan Finžgar se je z uspehom poskusil v zgodovinski povesti (Pod svobodnim solncem), prav lep talent je bil Visočan Peter Bohinjec, ki se žal, ni mogel prav razmahniti, mnogo še obetata Vladimir Levstik in Janez Pregelj, liriki v prozi je Ivan Zorec, Jurčičev rojak. Velenadarjeni Ivan Cankar se odlikuje po nenavadno lepem, umerjenem jeziku, v spisih svojih spaja žgoče zbadanje z redko globokostjo, nežnostjo in pristrčnostjo (Podoba iz sanj, Moje življenje).

Visoko smo priromali v duševnem ožiru v teku zadnjih desetletij. Izpričali smo vsestransko veliko duševno nadarjenost. Mogočni Stvarnik! Postavil si nas v čudovito lepo pokrajino, kjer prehaja tudi sever v mehki solnčni jug, obdaril si nas z redkimi darovi srca in uma. Ni mogoče, da bil tak narod zapisan poginu; marveč je božja volja, da ta mali, a dobri narod, ki je dolga stoletja le tipl in upal, živi in še bolj razvije svoje darove. In tako se bo zgodilo, Duh slovenski bo šel zmagonosno svojo pot, naj navale nanj še tako pogubne sile, vztrajal bo in obstal, nič ga ne more zatreti, nič prepričati nadaljnjega napredka njegovega. Saj je duh več in ga ni moči nikdar in nikjer in nikoli zatreti in uničiti!

Drobiž.

V petnajstih minutah razporočenja in poročena.

Iz Chicaga poročajo; Sodnik John J. Sullivan je dovolil razporko Mrs. Ani M. Dickerhof. Petnajst minut potem, ko je sodnik razporko podpisal, pa je prišla Mrs. Dickerhof znova pred njegov sodni stol. Seboj je pripeljala H. D. Gundlach, Sodnik jo je takoj poročil. Mrs. Dickerhof je tožila svojega moža, Elmer G. Dickerhofa, za razporko. Trdila je, da je sirov napram nji. Sodnik ji je natisnil prošnjo ter ji dovolil razporko. Ona je takoj po razporki mahnila naravnost v urad za poročna dovoljenja, kjer si je takoj izposlovala dovoljenje. Ko je prišla vdruge pred sodnika — v spremstvu svojega novega izvoljenca — ji je sodnik rekel: »Imela si eno žalostno izkušnjo. Zakaj ne bi malo počakala, predno se znova podaš v zakon! Namesto nje je odgovoril Gundlach: »Čakala sva itak že predolgo.« je rekel. In sodnik ju je poročil.

Koliko Pariz sne? Appetit mesta Pariza je ogromen. Poleg velikega števila njegovih prebivalcev treba upoštevati tudi to, da Francozi jedo radi veliko in dobro. Potem ni čudno, da Pariz porabi vsako leto en milijon meterskih centov žita, 2 mil. 500.000 mte. moke, milijon mte. krompirja, 200 mil. kg mesa (250.000 volov, 300.000 telet, 2 mil. krav, 500.000

svinj). Za kavo, čaj in marmelade je treba okrog 1.200.000 mte. sladkorja in 350 milijonov litrov mleka. Razventega poje to mesto cele gore karfijola in salate in ogromno množino vsakovrstnega sadja.

Človeški strelovod. V Madridu je umrl v starosti 80 let, neki Caesar Beltran, o katerem je bilo po vsem Španskem znano, da ga strela ne more rani. Ko mu je bilo 25 let, ga je prvič zadela strela. Obledela je na njem dobesedno zgorela, sam pa je ostal nepoškodovan. Nekaj časa pozneje je zopet udarila strela vanj in oslepel je na eno oko. Pozneje je bil zaposlen v cerkvi kot zvonar. Ko je bil nekoč med nevihto v zvoniku, je tresčilo tja. Njegovega prijatelja, ki je stal tik njega, je ubilo, on pa je ostal nepoškodovan. Zopet je minilo več let in Caesar Beltran je šel s svojim sinom v sosednjo vas; kar je pridrvela nevihta; oba sta se zatekla pod košato drevo. Tresčilo je v drevo, ubilo sina. Drevo je zgorelo, Beltran pa je ostal živ in zdrav. V petič je ušel strelj lani, ko je tresčilo v njegovo hišo.

Rekord hitrosti. Neka poštna dopisnica, ki je bila oddana 20. februarja 1910 na pošti v Lucernu na adresu gospodine Fernande Motta, plesalke v Toulousu, je dospela na odrejeno mesto dne 21. marca 1924. zdaj že gospej Fernande Brough. Karta je torej potovala 14 let.

Maks Pirnat, Podkrajec:

Spomini na pisatelja Ivana Tavčarja.

Breg v Ljubljani! Pogosto se mi misli vračajo tja in kadar zopet korakam tam ob Ljubljani od Črevljarskega mostu doli proti Šentjakobskemu mostu, se mi budi vse polno spominov na lepa gimnazijska leta. Stanoval sem v Florijanski ulici in pogosto zašel na Breg. Včasih sem ondi poiskal sošolce in ž njimi predelaval šolske stvari, takole kako soboto smo krenili na pivo v Bizeljsko klet v starodavni Cojzovi hiši; v kleti je tedaj krčmaril tisti Štefan, ki je dolga leta vozil pošto iz Ljubljane v Lukavico in s katerim smo se večkrat vozili na počitnice. Najlepše pa je bilo, ko je prišla ljuba pomlad. Kostanji na Bregu so pogladi in skoro se je odšlo vejevje v svetlozeleno listje in beli cveti so pozvaljali, pred njimi smo pa hodili ob majnikovih večerih študentje, šalili se, sanjarili in gledali za lepimi dekleti, ki so tudi prihajale pod kostanje, da se navžijejo večernega zraka in dehtečega vonja cvetočih kostanjev. In ko je zapel pri Svetem Jakobu tisti stari veliki zvon s sladkim svojim glasom in vabil k Šmarnicam, smo pohiteli čez Ljubljano v šentjakobsko prelepo cerkev. In navdušeno smo prepevali pete litanije, kakor jih je navdušeno pred Šmarničnim oltarjem prepeval nepozabljeni Janez Rozman, tedanji šentjakobski župnik, duhovnik v pravem pomenu besede, ljubljene faranov svojih in nas, mož apostolske gorečnosti in apostolske dobrotljivosti.

Na Bregu je imel Tavčar dom in pisarno. In tam pod kostanji mi je nekoč sošolec pokazal na krepkega, širokoplečnega moža, ki je mogočno korakal čez cesto. In je dejal: »To je Tavčar.« Po imenu sem ga dobro poznal že prej. Vsak dan smo brali njegovo ime v časopisih, v »Zvonu« je tedaj objavil satiro »4000«, ki nam je silno ugajala, ker se je pisatelj tako krepko postavil za Gregorčiča, našega miljenca, in žgoče ošibal Mahniča. In tista leta je »Zvon« prinesel tudi Tavčarjev spis o »Zali«, kjer smo z naslado brali povest o kanoniku Amanu, pa o žalostnem Mihlu in o Jernaču izpod Skale...

Med mojimi sošolci se je posebno zanimal za politiko Franc Korošec, oni, ki je pred leti — bil je deželni tajnik v Ljubljani — ponesrečil pri kopanju v Savi pri Lazih, kjer so ga našli mrtvega. Korošec je večkrat, čeprav je bilo dijakom strogo prepovedano, smuknil na galerijo deželne zbornice (bila je v stari Reduti) in poslušal razprave deželnega zbora. In pravil nam je potem o teh sejah in ni mogel prehaliti Tavčarja in njegovih govorov. Tudi jaz sem bil nekoč zlezel v Reduto na galerijo k seji deželnega zbora, a seja je bila dolgočasna, slišati ni bilo nobenega zanimivega govora in povrh tega sem med poslušalci spodaj opazil našega razrednika, ki je bil povrh tega še matematik. Vse veselje moje je bilo pokvarjeno. No, nekaj sem vendar imel od te seje. Spoznal sem tedaj poslanca in pisatelja Janka Kersnika.

In prvič sem slišal javno govoriti Tavčarja, ko smo 30. julija 1897, dopoldne na Brdu pokopavali pisatelja Janka Kersnika. Silno otožen dan je bil. Otožen, ker nas je pretresla prezgodnja smrt ljubljene pisatelja, otožen, ker je bilo prav pusto vreme, ki se je kar zlagalo z našim duševnim tedanjim razpoloženjem.

Tisto lepo Brdo, pod čegar podnožjem med vrbovjem in jelševjem teče Radomlja, odkoder se ti sprehaja pogled po tihih vasicah in belih cerkvicah — sv. Lukeža v Praprečah, sv. Marijete na Gradišču, sv. Lovrenca v Spodnjih Kosezah, Sv. Trojice — dokler si ne odpočije na vrhu Limbarske gore pri svetem Valentinu, to lepo Brdo z ljubko okolico svojo so danes zagrinjale deževne megle. In tako smo vsi potrti stali ob gomili, v katero so polagali našega Janka Kersnika in ž njim vred toliko lepih književnih načrtov in osnutkov, ki jih ni mogel izvršiti, ker mu je prej blela smrt iztrgala pero iz roke.

In k odprti gomili je pristopil Ivan Tavčar, mož šestintridesetih let, poln zdravja in moške sile, in je spregovoril takole:

Tako je sedaj napočil trenutek, ko nam je vzeti slovo od prijatelja, kojega umirajoči del smo ravno izročili neusmiljeni

zemlji. Nekdaj — ko se je Janko Kersnik še veselil cvetočega svojega telesa in ko še nikdo ni slutil, da ruje črv v koreninah na videz zdravega telesa, takrat sva si v gorkem prijateljstvu obljubila, da ima tisti, ki spremlja drugega na zadnji poti, zavezo, spregovoriti ob odprti gomili nekaj besed mrtvemu tovarišu v slovo. To zavezo, dasi mi s svojim bremenom tlači in mori dušo, spolnujem sedaj in s tvojo opombo, dragi Janko, govorim ti po dani obljubi zadnje slovo! Nekaj nas je tuka, koje so vezale s tabo vezi tesnega prijateljstva, in ki smo vedno stali pod vtisom tvoje čarobne osebnosti dolgo vrsto let. Poznali smo tvoje zlato srce, in videli smo te še v dnevih, ko si s pokojnim Jurčičem kot jedna duša stopal po solnčnih stezah lepega življenja. In ko nam je bridka usoda ugrabila Jurčiča, tolažili smo se, da nam je pustila tebe, Jurčičevega prvega in vrednega naslednika! Upali smo, da nam boš ohranjen do skrajne meje človeških dni, da boš ohranjen sivi svoji materi, ki danes zdihuje za tabo, da boš ohranjen mnogoštevilni svoji obitelji, ki danes plaka za tabo, da boš ohranjen nam prijateljem, ki še sedaj ne moremo umreti, da si šel od nas, in upali pred vsem, da boš od skrajne meje človeških dni ohranjen slovenski domovini, koji si dal toliko krasnega in lepega in koja je od tebe pričakovala še obilo zlatega sadu. Ali vsi ti upi zasuli se bodo danes v to odprto jamo, in nam ostanejo le spomini na te, ki boš na tem tistem mestu vračal svoji rodni zemlji, kar si bil nekdanj prejel od nje. Spomin na te, dragi Janko, ki si moral pretrpiti umreti, kakor mora — prav, kakor bi v tem veliali neizprosni, kruti, usodni zakoni — v Slovincih vsak, ki je narodu potreben, hitro in prezgodaj umreti! Ali vendar nam ostane nekaj tolažbe. Ostanejo nam spomini, ali s temi družijo se tudi — dela, katerih mrtvaška lopata vzeti ne more. In tvoja dela ostanejo za tabo! In če more kaj utolažiti obupno tvojo roditeljico, utolažiti nesrečnega tvojega življenja nesrečno družico, nesrečne tvoje otroke in zapuščene tvoje prijatelje, tolaži jih pač zavest, da žaluje danes ž njimi ves narod slovenski, in da tvojo gomilo obdaja že danes svet hvalečnosti celega naroda, hvalečnost radi del, katera zapuščas kot bogato dedščino glavne-mu dediču — svojemu narodu! V svojih delih ostal boš sredi svojega naroda tudi v bodoče in blagor tebi, da bode narod slovenski še v poznih letih iz tvojih del sklepal na tvojo zlato, blago, mehko in rodoljubno dušo, koje odsev so vsa tvoja dela. — In sedaj počivaj v miru in lahka naj ti bo zemlja slovenska, katera te je danes vzela na svoj naročaj. Tukaj v tem tistem kotičku bode od sedaj tvoj dom, s cvetjem ti ga bodo okrašali vsako leto tvoji potomci, in tvoji prijatelji ga bodo časih obisnavali, dokler tudi njim ne ugasne življenja luč. Na tem tistem prostoru zrl boš v dol slovenski, in gledal usodo svojega naroda. Da! Bog, da bi bila ta usoda taka, kakor si jo svojemu narodu želel, kakor si jo že gledal z vzornim, poetičnim duhom; majhen je prostor, kojega potrebuješ odslej zase, ali nad njim se že danes kopiči veličastna kupola ljubezni tvojih otrok, tvojih prijateljev in predvsem ljubezni tvojega naroda! Počivaj in uživaj mir do vekov, vekov! (Slovenski Narod, 31. 7. 1897. — št. 172. L. XXX.) —

Čisto mirno, brez posebnega povdarka je govoril Tavčar na Brdu in povsodi, kjer je javno nastopal. A imel je silno prijeten glas, ki je donel kakor velikonočni zvon, z glasom se je vjemala krepka, odločna, zastavna gorenjska njegova postava; a kar je povedal, to je bilo zrno brez plev, izbrana vsebina v uglajeni obliki; a vsako besedo je narekovalo mehko srce. Kakor je čutil, tako je govoril. In Tavčarju je bilo dano — redek dar je to — svojo dušo v govoru odpreti, našel je vselej in povsod za svojo misel, za svojo čustvo, za lepo misel in lepo čustvo tudi tako preprosto, tako domačo in lepo slovensko besedo.

Zato je segla Tavčarjeva beseda do zadnjega kotička srca. Zato ga je bilo veselje poslušati in tako občudovati milino, lepoto in moč ljube naše besede domače.